

брой 3/2006, цена 20 Кщ

БЪЛГАРИ

Списание за българите в Чехия

A photograph of two men in dark suits and ties standing in a room with gold-trimmed walls. The man on the left is Zdravko Popov, and the man on the right is Iliya Penov. They are both looking directly at the camera.

ЗДРАВКО ПОПОВ

УМЕНИЕТО ДА ВОДИШ ПРЕГОВОРИ

ИЛИЯ ПЕНЕВ

IN MEMORIAM

ПЪРВИЯТ В СВЕТА

БАЛЕТЕН КОНКУРС

В БАВНИЯ РИТЪМ НА **МАЛТА**

ДИАМА с.р.о.

Внос и дистрибуция на маркови български вина и хранителни стоки, дрогерия (АРОМА)

Склад на едро: Kostecká 11, 250 63 Mratin, Praha - východ
tel.: 00420 326 982 493, fax: 00420 326 982 495, e-mail: diama@iol.cz

Представителни магазини:

RADEK – Národní obrany 31, 160 00 Praha 6 - Dejvice
Potraviny s.r.o.- Bubenečská 7, 160 00 Praha 6

Мили читатели,

надявам се, че сте прекарали едно хубаво лято и че сте могли да си починете и да посетите всички близки и приятели, както сте планирали в началото на отпуската си.

Лятото е сезон на нови инспирации и контакт-ти, поне така казват опитните и мисля, че са прави. Потвърждение за гореказаното намирам и като разгръщам страниците на този и предишния брой на списание „Българи“ в който дебютират няколко нови журналистически имена, с което искам да им кажа „Добре дошли!“ в редакцията ни. На тях и на лятната инспирация дължим материалите за най-стария балетен конкурс в света и спомена за обичания български актьор Илия Пенев, който ни напусна през пролетта на тази година.

„Добре дошли“ можем да кажем и на новия ни пълномощен посланик в Чешката република Здравко Попов, който неотдавна връчи акредитивните си писма на чешкия президент Вацлав Клаус, с когото са заедно на първа страница на този брой. Политиката е важно нещо, понякога чак на първо място, би казал чешкият президент и по-опитните вероятно биха кимнали утвърдително с глава. Може би щяха да го кажат, дори и преди това, за летните инспирации и контакти.

Пожелавам ви приятни минути с този брой.

Иван Иванов

Съдържание

4. – 9. **НАКРАТКО**

10. – 13. **БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ:** ЕЛИАС КАНЕТИ - ПЪРВИЯТ ЕВРОПЕЕЦ, РОДЕН В БЪЛГАРИЯ; ПРЕСТИЖНИ НАГРАДИ ЗА БЪЛГАРСКИ ФИЛМИ В КАРЛОВИ ВАРИ; МАЛКИ ХУДОЖНИЦИ ОТ ШКОЛА "КОЛОРИТ" ПЕЧЕЛЯТ

ПРИЗНАНИЕ В ЛИДИЦЕ; КАК СЕ ГОВОРИ ЗА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПА; ДЕТСКИ СПОРТЕН ПРАЗНИК В БЪРНО

14.–17. **ПОЛИТИКА:** ЗДРАВКО ПОПОВ - АЗ ИДВАМ С ИДЕЯ ЗА ОТВОРЕНОСТ НА ПОСОЛСТВОТО КЪМ ВСИЧКИ БЪЛГАРИ

18. – 19. **IN MEMORIAM:** ЗА ИЛИЯ ПЕНЕВ (1933 - 2006) – С УСМИВКА

26. – 29. В БАВНИЯ РИТЪМ НА МАЛТА

20. – 21. **ИНТЕРВЮ:** ДАНИЕЛА ИВАНОВА – ДИМОВА
СЪВЪРШЕНСТВОТО В МУЗИКАТА Е ДОСТЪПНО ЗА ВСЕКИ

22. **ПАМЕТ:** "СВЕТИ ВИСАРИОН СМОЛЯНСКИ" Е НАЙ-МОДЕРНИЯТ ПРАВОСЛАВЕН ХРАМ НА БАЛКАНИТЕ

23. **КУЛТУРА:** ЗЛАТНИТЕ СЪКРОВИЩА НА БЪЛГАРИЯ

24. – 25. **КУЛТУРА:** ПЪРВИЯТ В СВЕТА БАЛЕТЕН КОНКУРС ПРЕДСТАВИ СВОЕТО ДВАДЕСЕТ И ВТОРО ИЗДАНИЕ ВЪВ ВАРНА

26. – 29. **НА ПЪТ:** В БАВНИЯ РИТЪМ НА МАЛТА

18. – 19. ИЛИЯ ПЕНЕВ

23. ЗЛАТНИТЕ СЪКРОВИЩА

20. – 21. ДАНИЕЛА ИВАНОВА – ДИМОВА

Министърът на външните работи Ивайло Калфин заяви на срещата на българските посланици и консули, проведена в края на юли, че “българските общности зад граница трябва да усещат много активна подкрепа от мисиите си”. На срещата бяха обсъдени общите външнополитически цели на страната ни, като на първо място бе поставено довършването на процеса на интеграция на България в ЕС. Външният министър подчерта, че има възможност за връщането в България на част от сънародниците ни, които са в чужбина и посочи, че в държавата вече има дефицит на кадри. Министър Калфин се изказа и относно подкрепата на страната ни за членството на Македония в ЕС. “Не е нормално тази подкрепа да бъде безусловна. Има критерии, които трябва да се изпълнят. Ние бихме настоявали изключително много за спазване на принципите на добросъседство и липсата на агресия към българската нация или история от страна на македонските власти.”

Чешкият посланик **Петр Доклада** бе награден от президента Георги Първанов с орден “Стара планина” – първа степен заради изключително големите му заслуги за развитието на отношенията между България и Чехия и по повод окончателното му отпътуване от страната.

Съгласно промените в Закона за здравното осигуряване, одобрени от Министерския съвет, Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) ще плаща част от лечението на българите в държави от Европейската общност. НЗОК ще покрива само спешната помощ, оказана в европейските страни на българци с редовни здравни вноски. За да получат безплатна помощ в чужбина българските граждани ще имат специални европейски карти.

Бойко Борисов съобщи в Русе, че няма да се кандидатира за президент, докато не направи първата копка на завода за отпадъци. Генералът каза още, че партиите са тотално девалвирали и съществували само, за да получават дотации от държавата.

Мартин Клепетко е новият посланик на Чешката република в България. Той ще заеме поста си през септември. Клепетко работи в отдела за анализи и планиране на чешкото външно министерство. Бил е посланик на Чехия в Ирак.

Министерството на икономиката започна **постепенни срещи с всички търговски пред-**

ставители на България в чужбина, тъй като са засечени нарушения в работата им. Някои от аташетата масово нарушавали сроковете за отпуски, командировки и предаване на отчети. Друга причина за срещите е въвеждането на нови критерии за оценяване на аташетата. Според зам. икономическия министър Корнелия Нинова в работата на нашите търговски представители царял хаос, тъй като те изпълнявали задачи на различни агенции и учредения, които не се съгласували с министерството. Те ще трябва вече да изготвят бизнес компаси на страната, в която са и да ги актуализират на всеки три месеца.

Регистрираното през март сдружение **“Граждани за европейско развитие” – ГЕРБ** се радва на все по-голяма популярност сред населението. Клонове на сдружението са основани вече в редица български градове. Председател на ГЕРБ е Душана Здравкова, а негов неформален лидер е Бойко Борисов.

“Тугъл” предвижда да открие постоянни представителства в България, съобщи вице-президентът на компанията Винтън Сърф, който беше през юли в София по покана на президента Георги Първанов. Д-р Винтън Сърф, известен като един от бащите на интернет, бе награден с орден “Св.св. Кирил и Методий”.

“Слава Богу, че я има България!” е озаглавена статия на американското списание “Америкън спектейър”, в която се оценява високо професионализма на българските митничари, които заловиха на “Дунав мост” камيون с турска регистрация, който пренасял радиоактивен товар, предназначен за иранското министерство на отбраната.

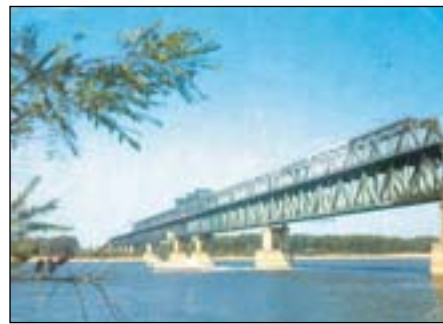
Златотърсачи унищожават с багери река Струма в района на Кюстендил. Те загребват речен пясък, който пресват през сита, монтирани върху камيونите, а ненужната маса изсипват на брега. Дневният добив е около 300 грама необработено злато, т.е. за три месеца печалбата им достига до половин милион лева. Фирмата-нарушител ЕТ “Камелия 99” е вече глобявана с 2000 лв. за незаконен добив, но въпреки ветото продължава загребванията, в резултат на което в коритото на реката са зейнали ями, а брегът е изместен от тоновете пръст.

АЕЦ “Козлодуй” вложи 455 млн. евро за модернизация на V и VI енергоблок на централата. Досега са изпълнени около 91 процента от програмата за модернизация на двата блока, която ще приключи до края на 2007 година.

Според класацията на медицинското списание “Лабжурнал” **проф. Дончо Керяшки**, доктор на Института по патология във Виенския университет, е топ патолог на Виена. Роденият в австрийската столица българин завършва медицина там и специализира в САЩ.

ФАР дава 5,5 млн. евро безвъзмездна помощ на България. По този повод вече се проведе публично обсъждане на оперативната прог-

рама “Развитие на човешките ресурси” на Министерството на труда и социалната политика.

Изграждането на **Дунав мост 2** при Видин-Калафат ще започне през май-юни 2007 г. се споразумяха министрите на транспорта на България и Румъния – Петър Мутафчиев и Раду Берчану. Проектът е на обща стойност 236 млн. евро и предвижда мост с четири пътни линии и една железопътна линия. През есента на 2007 г. министрите на двете страни ще се срещнат и с гръцкия си колега, за да обсъдят изграждането на общоевропейски транспортен коридор номер 4.

13 милиарда евро са необходими на България за цялостното подобряване инфраструктурата на страната. В националната стратегия за интегрирано развитие на инфраструктурата за периода 2006-2015 година се предвижда доизграждане на автомагистрала “Тракия”, изграждане на автомагистралите “Марица”, “Люлин”, “Струма”, “Хемус”, “Черно море” и разширение на софийски околновъстен път “Южна дъга”. Сергей Станишев обявя, че средствата ще бъдат набавени от държавния бюджет и еврофондовете, като ще се търсят също кредити от международните банки.

Учебниците и учебните помагала ще се облагат с ДДС според приетите на второ четене промени в Закона за ДДС, което ще води до увеличение на цените им с 15-17 %. Цените на книгите ще бъдат без данък само ако са издадени от училища, детски градини и институции в системата на професионалното образование и обучение.

Министърът на вътрешните работи Румен Петков съобщи, че през първата година, през която е министър, престъпността в страната е спаднала рязко. Има 40 процента спад при кражбите на автомобили. “Най-показателни примери за овладяването на престъпността са намаляването на убийствата, в това число и на показните”, заяви министър Петков.

Чешката компания ЧЕЗ заведе през юли в Париж иск срещу България заради неизпълнени ангажименти по договорите за продажба на енергодружествата. От компанията искат 4 млн. евро. В началото на годината иск в арбитражния съд подаде и австрийската EVN, която притежава енерготи в Пловдив и Стара Загора.

4000 антични предмети в размер на 4 млн. евро бяха спасени от МВР през летните месеци. Част от тях са били отнесени при

обира на Великотърновския музей през февруари тази година. Задържани под стража са шест души. Бандата е подготвяла и обир на три банки. Задържаната група е изнасяла в Европа антики в продължение на няколко години и е разполагала с техническо оборудване за повече от 100 000 евро, което осигурявало пълен контрол върху охранителните системи. За Италия например са били изнесени около 2000 предмети в специални тайници в автобуси и камиони, съобщи главният комисар Валентин Петров. "Това е може би най-успешната акция на полицията срещу иманярите през последните 16 години", заяви директорът на Националния исторически музей Божидар Димитров.

На над 1,5 млн. български пенсионери са увеличили пенсиите от юли с от 4 до 14,8 %. Новото увеличение ще струва на държавата 689 млн. лева. Също през юли правителството вдигна заплатите на работещите в бюджетната сфера с 6 %.

Френската компания "Венси консешън" е подала жалба във Върховния административен съд срещу решението на кабинета, с което за концесионер на летищата във Варна и Бургас бе избрана немската фирма "Фрапорт" в консорциум с българската "БМ Стар" ЕОД.

От юли **линейките в София** са разпределени в 13 поликлиники, което улеснява бързото им движение в столицата. Досега те стояха на Сточна гара и се предвиждаха до болните за 20 мин., а според европейските стандарти трябва да стигнат до пациентите за не повече от 10 минути. Колите за спешна помощ получават сигнал за болен на всеки четири и половина минути. Между 150 до 180 модерни линейки за спешна помощ ще бъдат купени до Нова година.

Със 142 гласа "за" Народното събрание свали имунитета на лидера на "Атака" **Волен Сидеров** за подбуждане към лъжесвидетелстване на заместника му Павел Чернев и за укриване на лична шофьор на Сидеров Любомир Бакарджиев от наказателно преследване след катастрофата на магистрала "Тракия" през април тази година. Ако Сидеров получи ефективна или условна присъда, депутатските му пълномощия ще бъдат прекратени.

Според доклад на **Интерпол** България е на първо място по търговия с новородени деца в Европа. Британският в. "Индипендънт" пише, че хиляди бременни жени, главно от ромски произход, са примамвани чрез обещания за добре платена работа в Гърция, където впоследствие са принуждавани да продават децата си на бездетни двойки. Трафикантите печелят по 20 000 евро от семействата, а жените по 3 000 евро.

Цигуларят Васко Василев, който живее в Англия, има вече своя звезда в Алята на славата пред кино "Арена Младост". Номинацията му е дадена заради популяризиране на страната ни в чужбина и заради големия му талант.

В топ 200 на кампанията на БНТ "Великите българи", която има за цел чрез гласуване да бъде определен най-именитият ни сънародник, редом с имената на Орфей, повечето български царе и имената на Левски, Ботев, Кирил и Методий, Паисий и Яворов, попаднаха и тези на Азис, Глория и Митьо Пищова. 48 % от номинираните са на възраст до 25 години, а 61 % от тях са мъже. Първият етап на кампанията ще продължи до ноември. Сайта за гласуване е www.velikite.bg.

Христо Стоичков е сред учредителите на асоциация "Български дивеч"- сдружение с идеална цел, чиито задачи са борба срещу бракониерството, опазване на застрашените животински видове и природата и изграждане имиджа на България като атрактивна дестинация.

Българската телеграфна агенция сключи застраховка "Медийни рискове" в размер на 50 000 лева с "Булстрад". Тя покрива шест професионални риска. Подобен род застраховка на свободата на словото се прави за първи път в България. Срокът на застраховката е една година и има за цел да подкрепи медиите при спазване етичния кодекс на българските журналисти. Рискът тя да влезе в сила е само 0,4 %. Като част от кампанията БТА ще открие 3-метров скулптура "Истината за перото" пред сградата си.

Българският астроном Валентин Иванов бе обявен в световните медии за откривател на два космически обекта-близнаци, наречени планеми. Планемите са небесни тела с размерите на планети, но за разлика от планетите не се движат в орбита около никоя звезда. Иванов е направил откритието си в обсерваторията Паранал в Чили, където работи от 2001 г.

Минчо Тодоров патентова съвършен слънчев часовник. Той направи уникално подобрене 3000 години след откриване на устройството. 69-годишният майстор от с. Драгичево, Пернишко е единственият човек в света, който реши проблема с отклонението в показанията, изписани от слънчевата сянка. Ползателната стрелка с топче на върха се движи върху дървен циферблат, изписан върху сфера, а не на плоска плоча. Новият часовник бе показан на националното изложение "Стройко".

Националният ученически отбор по математика спечели четири сребърни и един бронзов медал на 47-ата международна

олимпиада по математика в Люблина. Сребърните медали са завоювали Николай Белухов от Стара Загора, Емил Баронов и Димитър Симеонов от Пловдив и Елина Робева от София. Бронзовият медал спечели Цветелина Ценева от София.

Софийският, Пловдивският, Великотърновският, Югозападният и Шуменският университети напуснаха Съвета на ректорите и направиха своя асоциация, която има цел да върне платеното обучение на бакалаври. Съветът на ректорите не може да стане общност, която да предлага на правителството политиката за висшето образование и да защитава интересите си.

91 училища ще бъдат закрити през есента, тъй като паралелките в тях са били слети или маломерни. Сградите няма да бъдат продавани, защото са със специален статут. Учениците ще бъдат извозвани да средни училища с автобуси. Окончателно са закрити и 76 паралелки в езиковите и профилираните гимназии. Ще бъдат закрити всички класове, в които броят на децата е под 18, съобщават от Министерството на просветата.

Новата програма за средно образование предвижда от учебната 2009/2010 година учениците в 11 и 12 клас да не изучават математика, история, химия и биология, освен ако не са в специализирани училища. В 11 и 12 клас ще се изучават само литература, свят и личност, два чужди езика, както и задължително избираема дисциплина. От следващата година учениците от 4-ти, 10-ти и 12-ти клас ще завършват със специални тестове.

По предложение на вицепремиера Емел Етем през юни бе уволнен председателят на "Държавен резерв и военновременни запаси" **ген. Димитър Димитров** за неспазване на финансовата дисциплина. Димитров е надвишил бюджета и при предвидени 42 млн. лв. е възложил поръчки на стойност 121 млн. лв. Медиите още миналата година съобщиха за скандалните поръчки на резерва за доставка на 45 000 т зимно дизелово гориво, сделка от която според експертите България може да изгуби 6,3 млн. лв. Димитров бе назначен на мястото на Йовчо Йовчев, който сам се предаде на полицията, след като беше обвинен в източване на 46 млн. лв.

Корупцията е трети по значимост обществен проблем в България след ниските доходи и безработицата. Над 1 500 000 души са в схемата ѝ, независимо дали са корумпирани или корумпират. При 130 000 корупционни сделки средно за месец през първата половина на 2005 г. са осъдени само 72 души показват резултатите на "Системата за мониторинг на корупцията на Коалиция 2000."

Полицията залови и данъчния служител **Александър Ангелов**, поискал подкуп от 1,5 млн. лв. на бившия шеф на Кремиковци Валентин Захариев. Ангелов е задържан в момента, в който получавал предварително белязани 135 000 лв.

Главният прокурор Борис Велчев нареди на зам. апелативния прокурор Лъчезар Маринов да изготви предложение за уволнение на заместника си **Николай Ганчев** с мотива, че е уронил престижа на съдебната власт. Причината са 16 папки с подслушани разговори на Ганчев и бившия окръжен прокурор на Русе **Люлин Матев** с русенския бизнесмен Илиан Пенев-Мацола, които съдържат разговори между тримата да оферират, лобиране и др. Вече е в ход и проверката на имотното състояние на Ганчев по повод строения от него хотел във Велинград на името на двете му дъщери. Освобождава се и прокурорът на Върховната касационна прокуратура **Здравко Йорданов**, защото бе разкрито, че като началник на административния отдел е забавял 130 административни преписки от 1 месец до 1 година. За уволнение са предложени и **Цеко Йорданов** и **Ангел Илиев**. Йорданов е допуснал нарушения по 6 дела и е прекратил без разследване дознание срещу тогавашния спортен министър Васил Иванов-Лучано. Ангел Илиев е забавил 9 дела. Ганчев, Йорданов и Илиев са били от най-близкото обкръжение на бившия главен прокурор Никола Филчев.

Бившият шеф на "Топлофикация"- София Валентин Димитров бе задържан през юли в столицата. Срещу него се води следствие за финансови злоупотреби, пране на пари и укриване на данъци в големи размери. Той има банкови сметки в Австрия с общо салдо около 1,64 млн. евро. На всички му сметки е наложен запор след сигнал от австрийските власти. Димитров, наричан от народа Вальо Топлото, заяви пред репортери, че е изкупителна жертва. Прокуратурата вече осуети опит на 82-годишната му майка Цеца Димитрова, също обвинена за пране на пари, да изтегли близо 60 000 евро от своя банкова сметка.

Според промените в **Закона за мерките срещу изпирането на пари** ще се следи производът на богатството и движението на парите по банковите сметки на висшите държавни служители. Съгласно директивите на Европейския съюз това са президент, премиер, министри, депутати и членове на върховните съдилища. Главният прокурор Борис Велчев и министрите на вътрешните работи Румен Петков и на финансите Пламен Орешарски подписаха **инструкция за взаимодействие между Върховната държавна прокуратура, МВР и Агенцията за финансовото разузнаване**. Тя предвижда Вътрешното министерство да проверява всеки сигнал за пране на пари

в 30-дневен срок и да подава събраната информация в прокуратурата. Документът е отговор на критиките на Европейската комисия за липса на достатъчно резултати в борбата с корупцията.

500 лева рушвет вземат митничарите за преминаване на ТИР през кантара на **ГКПП – Капитан Андреево**, пише в. "Труд". По данни на митниците през Капитан Андреево всеки ден влизат между 500 и 900 тира. На **ГКПП – Кулата** са откраднати милиони установили експерти от столичната Изпълнителна агенция "Пътища". Служители на Кулата са вземали такси от шофьорите, като са им давали фалшиви бележки. За да бъдат те признати на излизане, в схемата са участвали и техни колеги от останалите ГКПП в страната.

Двама служители на **УПТР на Дунав мост** бяха арестувани за отклонение на средства и оттогава приходите на службата са нарастнали с 3,3 млн. лева спрямо същия период на миналата година, сочат данни на агенция "Пътища". Кантарджиите отчитали с документ едва 15-20% от дължимата сума, а разликата прибирали на ръка. С прокурорско постановление е разпоредено разследване срещу 15 служители от УПТР на Дунав мост.

Пред президентските избори за кой ли път в България се разразиха афери и скандали с досиета. Те започнаха с публикуването на разговори между бизнесменът Пиерпаоло Черани и Виктор Емануил IV в италианската преса, изпълнен с цинизми и клевети срещу **Симеон Сакскобургготски**. Впоследствие Черани обяви, че е лъгал и е разказвал измислици за българския цар. Медните разпространиха сведения за използвания от Симеон личен самолет на Черани, както и обвинения по повод взети от Черани суми за последните парламентарни избори. Българската прокуратура разследва евентуалната връзка между бившия премиер и проекта на правителството за изграждане на педиатрична болница за 42,7 млн. евро. Проектът е замразен от парламента, а анкетната комисия разкрива 62 нарушения между които липсата на проведен конкурс за възлагане на обществена поръчка, освобождаване изпълнителя на проекта от ДДС, предвидени неустойки в размер на над 2 млн. евро за сметка на държавата и подозрителна връзка с Черани. Папката с документите е предадена на тогавашния главен прокурор Никола Филчев още през 2004 г., който я задържа и едва през януари 2006 г. я предава на шефа на Върховната касационна прокуратура Цеко Йорданов. Започната е нова проверка, от която засега няма резултати.

Тайните архиви на ДС вече 16 години са повод за постоянни компроматни войни. Още не е решен въпросът какво да се прави с досиетата – да се разсекретят, унищожат или да се отвярат от специална комисия. Избухна пореден скандал около папката "Гоце" след като Цветко Цветанов от Първо главно управление на ДС обяви, че е бил водещият офицер на **Георги Първанов**. Оперативният работник разказа, че папката "Гоце" е била обсъждана отдавна и е била

предмет на политическа сделка с Иван Костов. Стана ясно, че служител на МВНР възложил на Първанов да сътрудничи в качеството си на историк за мемоарна книга, свързана с т.нар. "Македонски въпрос". "В папката е отразена работата ми като научен консултант и редактор на мемоарите на един виден български емигрант, голям родолюбец, изстрадал националната ни кауза", заяви президента Първанов. Междувременно в интернет и в медиите се появи и мнимият агент Виктор. "Никога не съм бил сътрудник, доносник, консултант, агент или каквото и да било, не съм посещавал канцеларии, офиси, явки или помещения на Държавна сигурност, никога не съм се срещал с офицери", каза **бившият президент Петър Стоянов** по повод излязлата информация, че е бил агент на ДС с псевдоним Виктор и че досието му било унищожено. Историата за агент Виктор е компромат, заяви Иван Костов, лидер на ДСБ. Петър Стоянов подчерта, че е бил разработван от ДС заради баща му Стефан, който е бил легионер. След като експремиерът заплаши, че ще се обърне към Европейския съюз, последва съобщение от МВР, че за Петър Стоянов няма данни за принадлежност към структурите на бившата ДС. "Няма агент "Гоце", не съм чувал и за "Виктор" съобщил шефът на разузнаването ген. Кирчо Киров. Според Бойко Борисов целта на т.нар. компроматни войни е да бъдат омаскарени влиятелни политици, които могат да участват на президентските избори. Вече два законопроекта за досиетата чакат реда си в Народното събрание.

Казанлъшкият бизнесмен **Мендерес Кунгюн** се обяви за защитник на турското малцинство. 52-годишният инженер от Якоруда, който произхожда от голям род на българи-мюсюлмани, твърди, че етническият модел в България е наложен по изкуствен начин от Ахмед Доган и обслужва репресивния апарат на бившата БКП. Ръководителят на нерегистрираното от съда "Турско национално обединение", бе изключен спешно от СДС заради идеите му за въвеждане на турския език като официален език в някои области на страната и за откриването на Турски университет. Същевременно Кунгюн твърди, че настоява България да си остане унитарна държава и че държи много на толерантността между етносите.

Около **8 000 души от република Македония** станяха български граждани. След падането на шенгенските визи през 2001 година македонците масово си вадят български паспорти, за да могат да пътуват безпрепятствено. Сега

ги привлича и предстоящото ни влизане в Европейския съюз. Македонски граждани в комбина с български адвокати получават между 100 и 150 евро за посредническа дейност за всяка услуга. Същевременно важен пропуск в закона създава проблеми на всички гранични селища. Там без позволеното на собствениците на жилища се регистрират македонски граждани. В къщата на Никола Спасов от Петрич с обща площ 40 квадратни метра без съгласието на собственика се записали 41 македонски граждани с цел получаване на български паспорт. Никола Спасов, който е служител на общината, открил това, след като получил шокиращи телефонни сметки в размер на 500 и на 700 лева. От регистрираните в община Петрич 3 000 македонци, получили българско гражданство, почти всички са записани на чужди адреси. Българско гражданство има и бившия македонски премиер Любчо Георгиевски, който е регистриран със съпругата си в лукозна кооперация в центъра на Благоевград.

ОМО “Илинден Пирин” отново се опитаха да учредят македонска етническа партия в България. ОМО-вите определят македонската си същност единствено чрез противопоставяне на българската. Те са за децентрализацията и за засилване на ролята на местните власти в България. Издигат искания за македонски училища и църкви, за въвеждане на македонския език като втори официален в Пиринския край и за обявяването на автономия. ОМО твърдят, че македонското малцинство било едно от най-потисканите. На последното преброяване на населението в България за македонци се обявиха едва 5 000 души. ОМО-вите осъдиха два пъти България в Европейския съд по правата на човека и основните свободи в Страсбург заради забраните върху политическата им дейност. “Активистите на ОМО “Илинден Пирин” са на издръжка на тайните служби в Скопие и един от съпредседателите Стефан Влахов-Мицов е на заплата в македонското външно министерство”, каза председателят на ВМРО-БНК Красимир Каракачанов.

Според данни на **Nef** (“Ню екъномис фаундейшън”) България се нарежда на 145-то място сред 178 държави в създадения от **Nef** Индекс на щастieto. Страната ни е изпреварила САЩ с цели пет места. Островната държава в Тихия океан Вануату е обявена за най-щастливата страна на планетата, защото хората там са готови да се задоволят с малко и имат друга ценностна система от тази на развитите държави. На второ място е Колумбия, Италия – на 66-то място, Япония – на 95-то, Великобритания – на 108-о, а Русия – на 172. Държавите са оценявани по три параметра: удовлетвореност на гражданите от жизненото равнище, продължителност на живота и “екологично натоварване”.

Националният център за изследване на общественото мнение към **Чикагския университет** изследва 34 страни. България е класирана на 22 място по чувство на национална гордост и патриотизъм, Унгария – на 21, Русия – на 24, Словения – на 26, Чехия –

на 28, Словакия – на 32, а Полша – на 33 място, предаде Асошиейтед прес. България обаче е на трето място след Венецуела и САЩ по броя на най-високите оценки (“силно се гордея”) за историческото минало на страната си. Същевременно най-нещастните народи според изследването са румънците, българите, украинците и руснаците.

По данни на статистическото бюро на Еврокомисията “**Еростат**” минималната заплата в България (82 евро към януари 2006 г) е най-ниската в Европа. След България се нарежда Румъния с най-нисък месечен доход от 90 евро и Литвия – със 129 евро. Най-висока е минималната работна заплата в Люксембург – 1503 евро. С доход на населението малко над 30% от средния за ЕС страната ни вероятно ще бъде най-бедния член на Европейския съюз.

Българинът ще влезе в Европейския съюз два пъти по беден отпреди 16 години, твърдят експертите. Докато ръстът на brutния национален продукт за 2005 година надвишава този за 1990-та, то доходите в реално изражение на трудещите се са едва 20 на сто в сравнение с доходите за 1990 година.

По данни на **Световния корупционен барометър** всеки пети българин посочва като най-корумпирани политическите партии и съдилицата. На трето място в класацията са митниците. Председателят на Сметната палата проф. Валери Димитров заяви, че голяма част от политическите партии се държат като бизнес организации и разчитат на приходите от предоставеното им държавно и общинско имущество. Той предложи да се създаде специална институция, която да следи черните каси на партиите.

Генералният консул на България в Мюнхен Вета Момчева бе удостоена с медала “Щауфер” от името на министър-председателя на германската федеративна провинция Баден-Вюртембург д-р Гюнтер Йотингер. Наградата ѝ се дава за заслуги в развитието на двустранните отношения и за разширяване на контактите в икономическата, научната и културната област между България и провинция Баден-Вюртембург.

Българските дипломати към ООН в Ню Йорк са сред най-големите длъжници по неплатени глоби за неправилно паркиране. България се нарежда на пето място като на всеки дипломат в мисията ни се падат по 118 глоби на година. Глобите варират между 50 и 100 долара. На първо място е Кувейт с 246 глоби на човек годишно, следван от Египет (140), Чад (124), Судан (119). Русия, чиято мисия е най-многобройна, има само по два талона на година. Великобритания е страната, която не е извършила нито едно нарушение от общо 146-те страни.

Новият проектозакон за дипломатическата служба бе подготвен от експерти след поредица от скандали с шефове на мисии в чужбина. Посланикът ни във Финландия Венелин Цачевски бе отзован заради продажба на алкохол, а бившият главен прокурор Никола Филчев излезе в отпуск и напусна поста си на посланик в Казахстан, като същевременно наруга журналист по телефона. Мандатът на завеждащата консулска служба във Финландия Анна Сапунджиева бе прекратен заради липса на езикова квалификация и заради лоша атестация за работата ѝ. В момента 3-4 % или около 20 души от дипломатите ни в чужбина не отговарят на изискването за владеене на два чужди езика според направената проверка за езиковите умения на дипломатическите служители. Проектозаконът предвижда да се въведе квота за политическите избраници и всички служители на министерството в България и в чужбина да владеят поне един чужд език, а тези с дипломатически ранг – по два. Чести са случаите, когато посланикът придружава служителите до банките, за да им превежда. Проектът въвежда и длъжността държавен секретар на министерството. Този пост ще могат да заемат само дипломати от кариерата с ранг посланик.

Комисията за борба с бедствията отпусна 120 000 лева за отстраняване щетите от наводненията в **Черепишкия манастир**, който е национален паметник на културата. Той е единственият манастир, сериозно пострадал по време на наводненията през миналото лято. Ремонтират се фасадите на всички сгради в обекта и покривът на манастирската църква. За защитата на манастира от нови наводнения обаче е необходимо да се изгради бетонна дига, която ще струва 230 000 лева.

В Бачковския манастир ще бъде изграден паметник на **патриарх Евтимий**. Предполага се, че в тази света обител се намират тленните останки на последния български патриарх. Проектът, на стойност от 70 000 лв., ще бъде създаден от скулптура Ставри Калинов. Координатор на инициативния комитет за изграждане на паметника е Иван Гранитски, а почетен председател – Антон Дончев.

Директорът на Националния исторически музей проф. Божидар Димитров посочи пред агенция Фокус, че при реставрирането на църкви в **Македония се заличават българските надписи по фреските**. Реставраторите пренаписват надписите на македонски в средновековната църква в Осоговския манастир на 5 км. от българската граница и в църквата “Свети Георги” в Ресен. При реставрацията на църквата “Света Неделя” в Битоля надписът “Построен се от българите в Битоля през 1863 г.”, “българите” е изтрито. В Дебърския манастир името на Борис I е заменено с името на сръбския крал Стефан Дефан. При това надписът е на български език. “Но в научната литература и то на чужди учени, обиколили земите на Македония през 19 в., се съобщава, че там е бил образът на цар Борис I Български”, казва проф. Б. Димитров.

Българската православна църква има имоти за 5 милиарда лева и според експерти е най-големият собственик в България. На БПЦ все още не са върнати парцели с обща площ 4 000 декара. Собственост на църквата в София са помещения основно в централната част на столицата с площ от 5000 кв. метра, които се ползват за ресторанти, магазини и офиси.

Заместникът на Ахмед Доган **Йордан Цонев** бе избран в ръководството на Интерпарламентарната асамблея по православие, в която членуват 20 държави. На форума във Венеция висшите духовници били впечатлени от тезата на Цонев, че чрез инструментите на политиката трябва да се утвърждават православните ценности и че влизайки в Европа православният трябва да получи своята тежест. България е член на асамблеята от създаването ѝ през 1993 г.

Роденият в Тутракан **Стив Хараламбиев**, емигрант в САЩ от 1973 г., дари 80 000 лв. за завършването на новия храм "Св. Георги Победоносци", който се изгражда в мемориалния комплекс "Военна гробница – 1916" край родния му град. За цялото изграждане на параклиса са необходими 110 000 лв., като общината вече отпусна 20 000 лв. Храмът е проектиран през 2001 г. от архитект Павел Дочев и е посветен на 90-годишнината на Тутраканската епопея.

Вестник "Монитор" и ГЕРБ организираха Национална благотворителна акция за набиране на средства за ремонт на църкви и манастири. Пуснати са в продажба 55 000 диска с песента "Заправи Господ манастир" в изпълнение на народната певица Стефка Саботинова в аранжирмент на Митко Щерев. Събраните средства ще отидат за реставрация и ремонт на пет стари църкви, една от които е строена от Майстор Колю Фичето.

Литературни четения, драматизации, изложби и доклади, включваха **Вазовите тържества** в Сопот, проведени през юли в родния град на великия български писател.

Яворовите дни в Поморие са вече традиционен национално-поетичен празник, организиран от читалище "Просвета".

110-тата годишнина от рождението на големия и самобитен български художник **Цанко Лавренов** се отбелязва с поредица от културни събития в София и Пловдив. Честването започна с уникална изложба в Националната художествена галерия под мотото "Цанко Лавренов, фотография и живопис", включваща авторски снимки и 8 маслени платна. Фотографиите са правени през 40-те и 50-те години на миналия век от художника и са открити случайно в архива на Цанко Лавренов от неговия внук Лаврен Петров. Някои от фотографиите служат за основа на редица платна на автора. През есента в Пловдив, родният град на художника, се провеждат серия от акции, организирани от фондация "Цанко Лавренов", които включват издаване и представяне на мемоарната книга на художника "По стръмната пътека", изложба на архивни документи и снимки съвместно с Държавния архив

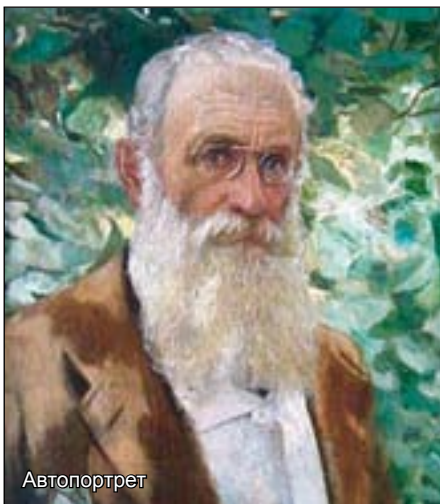
Манастирът "Хилендар"

в Пловдив и конференция съвместно с Градската художествена галерия в Пловдив. Изложбата на шедеври на художника от държавни галерии, които години наред не са показвани в Пловдив, се организира заедно с частна галерия "Жорж Папазов".

Съюзът на българските филмови дейци (СБФМ) връчи поредните годишни награди. Приз за женска роля спечели отново Весела Казакова. За мъжка роля бе отличен Иван Бърнев, голямата режисьорска награда и отличие за игрална продукция получи филма "Мила от Марс" на режисьорката Зорница София, а награда за документално кино взе филма на Юлий Стоянов "България: база данни".

Събитие през август беше първата по рода си **обща изложба на произведения на Цанко Лавренов и Златю Бояджиев**, организирана в София от Агенцията за изкуство "Лоранъ" със съдействието на семейството на Златю Бояджиев. В тази изложба се излагат за първи път заедно платната на големите български художници и дългогодишни приятели Цанко Лавренов и Златю Бояджиев. Според организаторите на изложбата Лаврен Петров и Мария Колушева изложбата е своеобразен подарък за ценителите на изкуството в столицата.

Националната художествена галерия показва през лятото **юбилейна изложба, посветена на 150-годишнината от рождението на Иван Мърквичка**. 80 от най-значимите творби на чешкия художник бяха изложени в шестте от залите за временни изложби. Сред най-известните бяха "Ръченица", "Задушница",

Автопортрет

цикълът "Под игото" и др., както и по-малко известният "Автопортрет". Кураторът Бисера Йосифова е съставила изложбата след консултации с изследователката на Мърквичка проф. Вера Динова-Русева. Експозицията включва живопис, ескизи, етюди, скици и рисунки, някои от които са малко познати на публиката. Изложбата е своеобразно преоткриване таланта на чешкия художник, посветил 40 години от живота си на българското изкуство. Ян Мърквичка е организатор на първата колективна изложба в България, инициатор за създаването на Държавното рисувално училище и негов пръв директор, основател на първото сдружение на българските художници. Под негово ръководство излиза и първото списание за изобразително изкуство в България.

Родопският драматичен театър - Смолян прие в края на юни името на един от класиците на българската литература Николай Хайтов. Хайтов е обичан автор в родния си край. Колективът на театъра нееднократно е правил драматизации по разказите му "Шумки от габър", "Диви разкази" и други.

В Пловдив се проведе **"Дни на тракийската култура"**. Дните са организирани от културния център "Тракарт" и продължиха един месец. Те бяха открити от доц. Георги Китов и доц. Валерия Фол.

През юли в Плевен се откри юбилейна изложба, посветена на 105-годишнината от раждението на именития български карикатурист **Илия Бешков** – автор на едни от най-ярките карикатури в българския печат

и създател на най-убедителния образ на Алеко-Константиновия Бай Ганьо.

В **X-ия софийски международен фестивал "Витоша"** взеха участие танцови и фолклорни състави от България, Чехия, Словакия, Русия, Сърбия, Полша, Турция, Италия, Испания, Индонезия и Виетнам. Министърът на културата Стефан Данаилов се срещна с участниците в зала "Средец" и им подари за спомен сборника "Казанлъшка гробница" и компактдиск за събора в Копривница.

Първият фестивал на народната носия се състоя в тетевенското село Рибарица. Целта на фестивала е да се запазят народните традиции и обичаи и селището да се превърне в най-голям пазител на българския фолклор. Наградният фонд на фестивала е 6 000 лева.

Най-големият киноекран на Балканите бе монтиран в новия "Мол ъв София". Екранът е с размери 18 на 24 метра. Цифровото кино има многоканален звук и 5 пъти по-качествен образ, който се отличава с кристална чистота.

Мадарският конник е един от стоте най-застрашени обекти в страната. Има два неотложни проблема за съхраняването на този единствен в Европа изсечен скален релеф, обявен за паметник на световното наследство на ЮНЕСКО - борба с микроорганизмите и укрепване на скалния масив. Тази година се извършва микробиологично изследване на паметника на стойност 40 000 лева, финансирано от Министерството на културата и от спонсори, в което участват и специалисти от Германия и Франция.

Вече втора година се реализира Програмата за консервация и реставрация на археологическите резервати **Плиска и Преслав**. От държавния бюджет са отпуснати 3.5 млн. лева за реставрация на паметниците, за нови археологични прочувания и за подобряване инфраструктурата на историческите места.

Смолянски археолози откриха и проучиха най-старата църква в землището на града. В местността Могилата те се натъкнаха на **раннохристиянски манастирен комплекс от V-VI век**. Откритата трикорабна базилика е с дължина 19.50 метра и с ширина 12 метра. Манастирската сграда заема площ от 310 кв. м. Манастирският комплекс е разполагал със собствена стъкларска работилница.

545 златни халки и нож от златна сплав, заякчена с платина и сребърен съд с масивни златни украси, сребърен кинжал с позлата и бронзова кама бяха открити край карловското село Дъбене. През миналата година там бяха открити 15 500 златни предмета също от екипа на Мартин Христов. Всички находки датират от края на ранната бронзова епоха, 3 000 г. пр. Хр. Хилядите златни предмети са били заровени в десетки малки могили, но в тях липсват човешки кости и керамика. Археолозите предполагат, че скъпите бижута са били полагани в земята ритуално като дарове на неизвестен бог. Според директора на НИМ Божидар Димитров край Дъбене е имало мощен златодобивен район, като златото се е обработвало на място.

Научният ръководител на археологичното проучване Amphitheatrum Serdicense Жарин Величков съобщил, че е **открит още един амфитеатър под театъра на антична Сердика**. Сензационната находка се намира в центъра на София на улица "Будапеща" и датира от края на II век. Театърът е разрушен в средата на III век вероятно при изграждането на големия късноантичен

театър, чиято арена бе открита през април 2004 г. при строителството на хотел "Арена ди Сердика". Това лято стана ясно, че арената е била изградена върху древен римски театър. Според откритите в амфитеатъра монети и керамика строежът е започнал по времето на римския император Диоклециан. Арената е с размери 43 на 60,5 метра и е с 10 метра по-малка от тази на римския Колизеум. Радиусът на театъра е 27,5 м, докато на Пловдивския амфитеатър е 14 м. Амфитеатърът е 77-ия открит в света и по големина наподобява този в Париж. Столичната община предвижда да се превърне римския амфитеатър в действаща сцена "Арена ди Сердика". Неразрешен остава още възникналият проблем със строителните обекти на около - изкопът е под сградата на британското посолство между помещенията на "Гюте институт" и Младешкия театър, а пространството е предвидено за изграждане на административна сграда на НЕК.

Обгазяванията на Стара Загора и региона продължават вече четири години. Наблюдава се увеличение на сърдечносъдовите заболявания, заболявания на кожата и лигавицата на горните дихателни пътища, както и случаите на бронхиална астма. В района се раждат ярета-хермафродити и измирят пчелите. През август 2005 г. е измерена завишена концентрация на хлороводород от 0,28 мг на кубичен метър. Независимият Институт по опазване на околната среда "Синлаб" в Щутгарт взема през есента на миналата година проби от 10 селища в Старозагорско. Установява се повишено съдържание на желязо, манган, стронций, никел и мед в козината на козите, на кадмий - в гъбите и доматиите, на олово - в боровите иглички и др. Все още се спекулира относно това дали обгазяванията са причинени от полигона "Змейово" или от ТЕЦ "Марица изток". Полигонът "Змейово" е известен с това, че на него се унищожават хиляди тонове снаряди и ракети в изпълнение на национална програма. Старозагорските майки заплашиха, че ще организират живи вериги и ще се обърнат към съда в Страсбург. Президентът Първанов направи през лятото на тази година внезапна проверка във военния полигон "Змейово" и в района на "Марица-Изток". Срещна се с началника на полигона полк. Дечко Колев и представители на гражданско обединение "Стара Загора". Гражданското обединение заяви, че не е констатирало обгазявания по време на проверките на полигона. Факт е обаче, че 350 000 души от региона са подложени на периодични обгазявания.

Българите триумфираха на Европейското първенство в Гьотеборг, Швеция като спечелиха три медала (златен, сребърен и бронзов), едно четвърто, три шести и едно осмо място. **Ваня Стамболова** е новата европейска шампионка на 400 м. **Даниела Йорданова** се класира на трето място на 1500 м, а **Марияна Димитрова** остана четвърта на 400 м. "На това първенство беше гордост да си българин", заяви шефът на федерацията

Добромир Карамаринов. Нашите участници спечелиха в Гьотеборг общо 10 медала.

Спринтьорката **Тезджан Наймова** стана двойна световна шампионка на световното първенство за младежи и девойки до 19 години в Пекин. Тя спечели златен медал на 100 м и на 200 м на първенството. "Посвещавам титлата на треньора си Стойко Цонов и на моите родители", каза Наймова.

Венелина Венева спечели титлата в четвъртия турнир от Златната лига по лека атлетика "Световна класа" в Цюрих. Възпитаничката на треньора Георги Димитров преодола 400 м и получи 15 000 евро от наградния фонд.

Световните ни шампиони **Албена Денкова** и **Максим Стависки** тренираха в САЩ с инструктурите Шандор и Париса латиноамерикански танци. Албена и Максим ще играят в два турнира от Гран при - от 26 октомври в Хартфорд и от 16 ноември в Париж. Финалът е в Санкт Петербург от 14 декември. "В България има много заядливи хора.

Звездата на българския футбол и трикратен футболист **Димитър Бербатов** номер едно на България е подписал договор с "Тотнъм". "Той е висок, техничен и много талантлив. Димитър не само е доказал, че има вродено чувство за отбелязване на гол, но също така и доста често е създавал прекрасни възможности за съотборниците си", каза спортният директор на "Тотнъм" Деймиън Коколи.

Те ме зареждат с отрицателна енергия. А човек има нужда от обратното. Да общува с позитивни хора", каза пред в-к "Стандарт" **Валери Божинов**, футболистът, за който Фиорентина даде 13 млн. евро, вече ще носи фланелката номер 9 на Ювентус. Божинов взе фланелката на Златан Ибрахимович, който премина в Интер.

"**МТел Мастърс**", най-силният по коефициент шахматен турнир, ще се проведе за втора поредна година в София от края на август до 21 май. "За мен това е специален турнир, тъй като играя в собствената си родина, а МТел е и мой личен спонсор. Радвам се, че тази надпревара ще бъде най-силната за годината и че медийният интерес става все по-голям", каза нашият световен шампион Веселин Топалов.

Маймуни през зимата

Обърната елха

Маймуни през зимата

ПРЕСТИЖНИ НАГРАДИ ЗА БЪЛГАРСКИ ФИЛМИ В КАРЛОВИ ВАРИ

На тазгодишното 41-то издание на филмовия фестивал в Карлови Вари участваха 220 филми от 63 страни. В двете основни програми на фестивала се състезаваха българските филми “Обърната елха” и “Маймуни през зимата”. И двата филма спечелиха престижни награди. Те са заснети със субсидия на Националния филмов център и в копродукция с Германия. Техен оператор е Рали Ралчев. Филмът “Обърната елха” на Иван Черкелов и Васил Живков, включен в главния конкурс, спечели Специалната награда на журито заедно с филма на Ян Хржебејк “Красавица в затруднение”. “Обърната

елха” представлява мозайка от 6 самостоятелни новели с участието на артистите Георги Черкелов, Антон Радичев, Александра Василева и Красимир Доков. Основната тема на филма е за празника в нашия живот и за това как го разбира всеки от нас. “Ако се отнасяме към живота като към празник (...) тогава сме задължени да го живеем по друг начин”, смята режисьорът Васил Живков. Единствената награда в секцията “На изток от Запад”, в която участваха 17 филма, спечели “Маймуни през зимата”. Филмът е игрален дебют на режисьорката Милена Андонова, дъщеря на известния български

режисьор Методи Андонов, спечелил преди 34 години наградата на критиката в Карлови Вари с “Козият рог”. Сценарият е по цикъл от разкази на Мария Стойкова и разказва историята на три жени, превплътени от артистките Ангелина Славова и Диана Добрева и от фолклевницата от ромски произход Бони – Бонка Илиева. Филмът е за копнежа по щастието и неговата цена. “Това, че двата наши филма в двата конкурса взеха сериозни награди, според мен е добър знак, че в родното кино сега набира скорост нова вълна”, казва режисьорката Милена Андонова. (М. З.)

„ПИРИН” ЗАВЛАДЯВА НОВИ СЦЕНИ

Богато на събития беше лятото за танцовия състав “Пирин” от Бърно. Ансамбълът се представи за първи път на две нови сцени - на фестивала в Рожнов “Отдалеко и отблизо” и на летните фолклорни вечери “Ф сцена” в Бърно. Освен това “Пирин” взе участие и в Международния фолклорен фестивал – Бърно и в Третия международен фестивал на националните малцинства в Братислава. В Рожнов изпълненията на състава бяха обогатени от изпълнение на жива музика. На акордеон свиреше Иван Райчинов, а на тъпан – Алтемир Шейк. Участието беше изключително вълнуващо за новоприетите членове, тъй като те излязоха за първи път на сцена. Накрая на

концерта пиринци заедно с публиката извиха едно невероятно право българско хоро. Въодушевени зрители се спираха да питат откъде са талантиливите танцьори

ри и си правеха снимки за спомен с тях. Хиляди хора присъстваха на най-голямото и престижно фолклорно събитие в Бърно “Ф сцена” в двора на крепостта Шпилберг. На него “Пирин” участва за първи път и представи нова програма, включваща варненски танци. Традиционни български хора играха младите танцьори и на концерта на националните малцинства от Южна Моравя, който се проведе в двора на Старото кметство в Бърно. Все по-популярен става българският фолклор не само в Южна Моравя, но и в цялата Чешка република. Радостно е, че това до голяма степен се дължи и на младите ентузиазирани танцьори от “Пирин”. (С.З., К.Т.)

КАК СЕ ГОВОРИ ЗА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПА

Чешкото правителство съвместно със страните членки и кандидатстващите за Европейския съюз проведе едномесечна кампания за представянето им пред широката общественост в Чехия. 19-ти юни бе денят на присъединяващите се държави България и Румъния и кандидатстващите Хърватска и Турция. На проведената дискусия на тема "Как си говорим за Европейския съюз" участва и новоназначеният български посланик в Чешката република Негово Превъзходителство Здравко Попов. Със съвместните усилия на БКИ в Прага и нашето посолство бе направено и културно представяне на страната ни, предоставяне на туристическа информация, дегус-

тация на традиционни нашенски ястия и напитки. Особено впечатление на многобройните гости – както на домакините, така и на чуждестранните участници в дискусията – направиха няколко великолепни фотодокумен-

тални табла за красотите на България – част от направената от нашето Министерство на културата изложба на известния художник-фотограф Иво Хаджимишев. Изпълненията на голямата наша народна певица Янка Рупкина в съпровод на гайда заслужиха аплодисментите и любовта на публиката, част от която с удоволствие се хвана на извилото се накрая на проявата българско хоро.

За престижността на проведената изява говори фактът, че тя бе проведена под патронажа на министър-председателя на Чешката република Иржи Пароубек и на посланичката на председателстващата в момента Европейския съюз държава Австрия Нейно Превъзходителство Маргот Клестил. (А. М.)

ДЕТСКИ СПОРТЕН ПРАЗНИК В БЪРНО

Празникът на детските усмивки, игри и надпревара събра и тази година децата на наши сънародници и приятели на България. Чудесното юнско слънце през този ден и добрата организация създадоха предпоставки за един незабравим празник. За шести пореден път Българското културно-просветно сдружение в Бърно организира и проведе традиционния детски спортен ден. В ареала на пансион „Ulmie“ край Бърненския язовир децата показаха своите умения не само в спортните дисциплини, но и в танци

и рисуване. След плахото начало последваха бързо сприятеляване и весели игри. В разгорещената надпревара всеки искаше да е пръв, всеки се стремеше към победа. Наградите, осигурени от спонсори и самите организатори, зарадваха истински всеки участник в празника. Нов елемент в станалия вече традиционен детски спортен ден, бе надпреварата по танци. Музиката, подходящо подбрана от гостуващия изпълнител Милчо Христов, увлече във вихъра на танците всички деца. Завидни умения в изпълненията на българските на-

родни танци показаха най-малките от състав "Китка" - Адам Петев и София Делиу. Част от празника и тази година бе предлаганата българска скара, приготвена от признатия майстор бай Георги. Заредени с нова енергия малчуганите се впуснаха отново в игри. Така забавно и неусетно премина и този празник. Празникът на нашето най-голямо богатство – децата.

д-р инж. Райчо Велев
Снимки: Даниела Жилева

ГОРДОСТТА ДА СИ БЪЛГАРИН В ЧУЖБИНА

МАЛКИ ХУДОЖНИЦИ ОТ ШКОЛА "КОЛОРИТ" ПЕЧЕЛЯТ ПРИЗНАНИЕ В ЛИДИЦЕ

АСЕН МИЛЧЕВ

Знаем си, че нашите деца са много таланти – певци, художници, музиканти, танцьори... Но друго си е да го почувстваш на място, както се случи на 1 юни – Международния ден на детето в Лидице – селището, което се е превърнало в символ на жестокостта и престъпленията на нацистите по време на Втората световна война. В местната галерия, в присъствието на високопоставени служители на министерствата на културата, на външните работи, на образованието, младежта и физическото възпитание на Чешката република, на посланици и дипломати от Русия, Индия, Република Корея, Бразилия, Куба и други държави, в това число и представител на Българския културен институт в Прага, на 9-годишната Александра Цветанова и нейната учителка Майа Ананиева от детската школа за изобразителни изкуства "Колорит" от Плевен бе връчен почетен медал "Розата на Лидице" за успешното им участие на 34-та международна художествена изложба от детски творби. Същият медал спечели и друг възпитаник на плевенската школа – 10-годишният Димитър Романов. Освен тях още 34 млади български таланти бяха отличени с почетни грамоти за рисунки и керамика. Това високо признание бе получено в съревнование с представители на 54 страни от всички континенти, които бяха изпратили за конкурса почти 8300 творби върху подсказаната им от ООН тема "Планетата Земя" – рисунки, графики, фотографии, керамика, комбинирана техника. От тях журито бе подбрало около 1600 работи (600 на чуждестранни участници), които бяха изложени в галерията в Лидице. Като особен знак на внимание и уважение организаторите бяха поканили на тържественото награждаване българската ръководителка и нейната ученичка – единствени от чуждестранните участници, като изключим едно момче от съседна Словакия. Оказа се, че успехът на школа "Колорит" съвсем не е случаен. От 11 години в нея се усвояват познания по живопис, графика, приложни изкуства, извършват се арт-експерименти, като се

дава свобода за запазване на индивидуалността на всяко дете. Работи се съвместно с местното читалище "Съгласие". За това време възпитаници на школата на възраст от 4 до 18 години са станали носители на повече от 1300 международни награди от най-авторитетните конкурси за детски рисунки в света – Индия, Япония, Южна Корея, Китай, ЮАР, Израел, Унгария, Словения, Полша, Русия, Украйна, Беларус, Македония, Финландия, Германия, Турция, Италия, Швейцария, Франция, Иран, Португалия и Чехия. Имат и над 500 награди от национални конкурси. Школа "Колорит" се е утвърдила като една от

водещите в Европа и в света. Репродукции от работи на наградени деца от школата са публикувани в стотици луксозни каталози, които обикалят земното кълбо. Рисунки на малки плевенчани са издадени като поздравителни картички от Националния музей в Ерусалим, в Словения и Индия. И с риск да превърнем творческото досие на школата в своеобразен географски каталог не можем да не споменем за нейния златен фонд, където се пазят златният медал от президента на Индия, още 10 златни отличия на името на Джавахарвал Неру, 8 златни медала от биеналето в Канагава и 2 от Токио в Япония, 29 златни медала от Европа в Португалия, 2 златни приза от Сечуан в Китай и стотици специални награди, грамоти, почетни дипломи, сертификати... Паметен ще остане 50-тият юбилеен Международен конкурс "Шанкар-99" в Индия, когато на тържествената церемония по награждаването в Делхи двете златни медалистки и тяхната ръководителка от малка България са били поздравени лично от президента на огромната азиатска държава. Школата има вече 95 самостоятелни изложби, 11 от които в чужбина.

Онези, които следят по-отдавна развитието на детското творчество у нас може би си спомнят, че преди повече от четвърт век, се бе прочула художествената школа в Тръстеник, Плевенско. Нейният ръководител се казваше Георги Ананиев. Оказа се, че това е бащата на сегашната му приемница Майа Ананиева, самата възпитаничка на тази школа. Завършила е специалност "Живопис" на Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий". После поела школата, която се преместила в Плевен. Сега има безбройни награди за своята педагогическа и творческа дейност от страната и чужбина. Тя е заслужил гражданин на Плевен... С пълно право може да се чувства и гражданин на света. На света на красотата и сбъднатите детски мечти. За който разказваха със своите творби на изложбата в Лидице децата от

цялата планета. В тях имаше непоколебима увереност, че трагедията на това малко чешко селце, заличено от лицето на земята, в което са загинали десетки невинни мъже, жени и деца, няма да се повтори никога. ■

Снимки:

1. Наградената творба с паметен медал "Розата на Лидице" на Александра Цветанова, 9-годишна
2. Същата награда и за Димитър Романов

ЕЛИАС КАНЕТИ

ПЪРВИЯТ ЕВРОПЕЕЦ, РОДЕН В БЪЛГАРИЯ

БКИ в Прага представи документална изложба за Нобеловия лауреат

АСЕН МИЛЧЕВ

Почти през цялото лято в библиотеката на Австрийския културен форум в Прага можеше да се види една забележителна фотодокументална изложба, посветена на носителя на Нобелова награда за литература Елиас Канети, чиято 100-годишнина от рождението му се честваше през миналата година. Тя бе организирана от БКИ в Прага с активната подкрепа на австрийските им колеги. Какво е най-интересното от живота на родения в началото на миналия век в Русчук (Русе) световноизвестен писател? Това, че той е изразител на общокултурното европейско наследство и е един от създателите на общото европейско културно пространство, за което така много се говори напоследък при изграждането на обединена Европа.

Наблюдавайки картините от живота му, представени на изложбата по документален начин, виждаме, че става дума за един истински европейски гражданин. След Русе, където е роден през 1905 г., той живее и твори в Манчестър, Виена и Цюрих, като се среща и общува с редица известни личности от епохата. Символичен смисъл има дори споменатата от самия Канети среща в Прага с големия чешки художник Оскар Кокошка, чието име носи в момента галерията на Австрийския културен институт.

Другата част на изложбата пресъздава връзката на нобелиста с България и родното му място. Ето какво пише той по този повод в произведението си "Спасеният език" (1977 г.), където разказва спомени от детството и ранната си младост:

"...Русчук, в долното течение на Дунава, където съм се родил, беше чудесен град за едно дете и ако кажа, че той е в България, давам негълна представа за него, тъй като там живееха хора от най-различен произход и само за един ден можеха да се чуят седем или осем езика..."

Като дете няхах поглед върху това многообразие, но непрекъснато чувствах неговото въздействие..."

Трудничко ще ми бъде да създам представа за пьстротата на тези ранни години в Русчук, за техните страсти и страхове. Всичко, което преживях по-късно, вече се бе случило някога в Русчук. Там останалият свят се наричаша Европа и когато някой тръгваше нагоре по Дунава за Виена, се казваше, че той тръгва за Европа..."

Директорите на Австрийския културен форум Валтер Перше (вдясно) и на Българския културен институт в Прага Боян Панчев откриват изложбата за Елиас Канети на 22 юни в чешката столица.

Наистина, в началото на 80-те години на XIX, когато Русе е най-големият град в Княжество България, семейството на шпаньолските евреи Канети се преселва от Одрин тук. В мултикултурния град живеят българи, турци, евреи, арменци, немци, гърци, власи, руснаци, сърбохървати, албанци, цигани, маджари, татари, италианци, французи, англичани, персийци, чехи, поляци и други народности. Има дипломатически представителства на Австро-Унгария, Русия, Прусия (Германия), Англия, Италия, Белгия, Франция, Холандия, Гърция и САЩ, а по-късно и на Румъния, Чехословакия, Унгария и Иран. Дядото Абрахам Канети получава от император Франц Йосиф "Златен кръст за заслуги". Той е виден търговец, построява тук четири сгради и създава солидна търговска къща. По-малкият му син Жак, бащата на Елиас, сключва брак с Матилде Артиди, чиито благороднически корени водят още от XIV век към двора на испанските крале Алфонсо IV и Педро IV, където предците й са били придворни лекари и астрономи. След голямото гонение на евреите от католическата църква в Испания те се заселват в Италия, а по-късно са сред основа-

телите на еврейската колония в Русе, където са банкери.

Въпреки че дядо Абрахам "тържествено ги прокле" заради постъпката им, семейството на Елиас се преселва в Англия, когато той е едва 6-годишен. После житейската им съдба ги тласка от едно място на друго по цяла Европа, а Елиас учи на различни места и проговаря различни езици – освен еврейски, испански и български, на който език слугинчето в родната къща му разказва народни приказки, по-късно Канети овладява и френски, английски и немски. Последният избира, за да пише на него творбите си. А действието на най-известния му роман "Заслепление" (1935 г.), за който му присъждат френската литературна награда "Prix International", се разиграва във Виена, метрополията на залавящата хабсбургска монархия. Освен това той е автор и на други романи, пиеси, есета, пътеписи и два тома мемоари (споменатата вече книга "Спасеният език" за ранното му детство в крайдунавския град). Канети се изявява и като социолог (особена значимост има трудът му "Маса и власт" (1960 г.).

През 1981 г. шведската кралска академия му присъжда Нобеловата награда за литература. Съобщението на Нобеловия комитет гласи, че е удостоен "за цялостното си творчество, отличаващо се с широта на възгледите, богатство на идеите и голяма художествена сила." Интересно, че по време на връчването на наградата му той не е пожелал, както е прието, на неговия стол да бъде поставено името на Австрия, макар че пише на немски и го считат за австрийски писател. Не е пожелал да бъде изписано името и на Швейцария, където в Цюрих живее със семейството си до края на живота си и е погребан там. Не се е съгласил да бъде упомената и Великобритания, чийто поданик в момента е и на чието konto се води тази награда. На стола му е било изписано съвсем скромно, но може би и величаво: "Елиас Канети – Русе". Един наистина забележителен космополит и съвременен велик русенец. Не случайно той е написал в "Спасеният език":

"...Русчук е бил първият прозорец, през който съм се надвесил, за да наблюдавам всички раси, да слушам всички езици, за да изследвам всички обичаи и да опозная всички нации, които все пак се сръботваха доста добре в този микрокосмос..." ■

30 май 2006г. – връчване на акредитивни писма на президента Вацлав Клаус

ЗДРАВКО ПОПОВ

Аз идвам с идея за отвореност на посолството към всички българи - казва извънредният и пълномощен посланик на Република България в Чешката република

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: ЛИЧЕН АРХИВ НА ЗДРАВКО ПОПОВ

Идването на нов посланик е винаги събитие в живота на българите в Чехия. От него се очаква не само да представи достойно България, но и да разреши редица проблеми на българите тук. Ще се промени ли с неговия мандат политиката на посолството ни в Прага? Каква е неговата личност? Отговор на тези и редица други въпроси можете да намерите в интервюто, което посланик Попов даде специално за списание "Българи".

Ваше превъзходителство, преди да получите дипломатически мандат в Чехия Вие бяхте директор на Дипломатически институт към Министерството на външните работи. Възщност сте един от инициаторите и организаторите на този Институт. Може ли да се каже, че след създаването му България вече има своя дипломатическа школа?

Да, може да се каже. Защото това е първата дипломатическа школа, която е създадена в страната ни от времето на Освобождението през 19 век. Досега България не е имала собствена школа, в която да обучава своите дипломати. Минали сме през различни световни школи, но никога не сме имали собствена школа. Независимо че потребността от такава

школа възникна веднага след промените (1990 г.), явно трябваше да се стигне до някакъв период на узряване на идеята и намиране на подходящи административни форми, за да може тя да се реализира. Това стана през 2003 г. Тогава с постановление на Министерския съвет, по предложение и проект на Министерството на външните работи, в който участвах и аз, бе създаден Дипломатическия институт като структурна част към самото министерство.

Кои са основните цели и задачи на Дипломатическия институт?

Основната му цел е професионалното обучение и квалификация на дипломатите и най-вече на младите дипломати и на

дипломатите от средната кариера, на които България ще разчита през близките 10-15 години. Заложихме на модерния в днешния свят модел на т.нар. „обучение през целия професионален живот“. Съвременният глобален свят е постоянно променящ се и това изисква периодична квалификация, отразяваща тази динамична действителност. Обучение плюс опит и опит плюс обучение – това е работещата формула за пълноценното кариерно развитие и на дипломата.

Трябва да добавя, че още от самото начало Институтът пое грижата да въвежда стандарти чрез обучението в дипломатическата практика и на други служители на държавната администрация, чиято работа е свързана с външната политика на страната.

Направиха се програми за обучение и на този тип служители, за да има общи критерии, по които да се осъществява дипломатическата дейност в широкия смисъл на тази дума.

Друга важна задача беше Институтът да се ангажира с обучение на чуждестранни дипломати. Година след откриването му стартирахме специализирани програми за чуждестранни дипломати. Дипломати от Грузия, Казахстан, Украйна, Сърбия, Босна и Херцеговина, административни служители на Косово и др. минаха на обучение при нас. Заявени интереси имаше и от страна на други държави като Монголия, Афганистан, Ирак и др.

По-късно се появи и задачата за създаване на специализиран център за стратегически изследвания в сферата на външната политика, тъй като България има нужда от една такава дългосрочна аналитична и прогностична работа в сферата на международната политика. Това не е лека задача - едно е да правиш месечни анализи и прогнози, друго е да анализираш и предвиждаш международни процеси за години напред и да виждаш България в тези процеси.

Кои са международни партньори на Дипломатическия институт?

За три години Дипломатическият институт изгради много сериозна мрежа от партньорства с над 40 институти и академии, между които тези на Холандия, Италия, Франция, САЩ, Швейцария, Русия, Мексико, Ирландия, Южна Корея и др. Това от една страна подпомогна развитието на обучителните и изследователски дейности на нашия институт. От друга страна създаде възможност Институтът да бъде оценен от международната общност на дипломатическите школи и за щастие тази оценка беше много положителна.

Трябва да отбележа, че последният договор, който сключих като директор беше с Чешката дипломатическа академия в началото на април тази година. Уверен съм, че тя ще бъде един добър партньор на Българския дипломатически институт. Чешката дипломатическа академия има по-тесен профил от нашия – работи само с дипломатите на външно министерство. Затова, когато обсъждахме с директора ѝ проф. Ото Пик нашето сътрудничество, той изрази интерес да черпи опит и от нас, тъй като Дипломатическата академия ще бъде един важен инструмент за подготовката на Чехия за 2009 г., когато страната ще председателства ЕС. Дотогава трябва да се подготви цялата администрация за тази отговорна и сложна задача. И в този смисъл нашият вече тригодишен опит с обучението на държавната администрация изглежда много ценен на чешките ни колеги. Ние също имаме какво да почерпим от опита на Чешката академия.

Така че аз като посланик тук ще стимулирам развитието на тези двустранни отношения, за да може двете дипломатически школи да си помагат и да си взаимодействат.

Вие самият сте изминал сложният път от университетски преподавател и външнополитически съветник на Президента, председател на УНИЦЕФ – България, вицепрезидент на Атлантическия клуб, директор на Дипломатическия институт до посланик на България в Чехия. Как Вашата първоначална специалност философия и психология Ви помогна в дипломатическата кариера?

Трудно ми е да преценя дали образованието пряко ми е помогнало или това са лични нагласи и дадености, които имам, а образованието само ги е подсилило. По принцип мога да кажа, че психологията и философията са важни образования, включително и за човек, който иска да се реализира като дипломат. Психологията дава много познания и умения за работа с хора, за работа със себе си. Философията дава добра база за работа с идеи, с програми и стратегии, учи те да мислиш системно, което също в една или друга степен има отношение към работата на един дипломат.

В комуникативните сфери като дипломатията например, е много важно да се гледат уменията на хората. Затова в другите дипломатически служби и школи огромен процент от тестването на хората е на техните умения и качества, а не толкова върху информацията, които имат в паметта си. Защото една информация може да се вземе от компютъра. Но комуникативните умения, уменията да водиш преговори и да общуваш с хората, да

можеш да се владееш в стресови ситуации, способността да анализираш обстоятелства и информации, да работиш в екип са наистина много ценни.

Каква е според Вас мисията на българския посланик в чужбина и как виждате своята роля за изграждане положителния имидж на българите в Чехия?

Посланикът трябва да съдейства за развитие на двустранните отношения между неговата държава и държавата, в която е акредитиран. В Чешката република аз имам и една допълнителна мисия, която е свързана с нашия конкретен период на външната ни политика – членството ни в Европейския съюз. Всички посланици на България в страни-членки на ЕС имат тази много важна задача - да направят максималното, за да спечелят доверието на страната, в която са акредитирани във връзка с нашето приемане в ЕС. Т.е. става въпрос за една по-сложна политика, която трябва да води един посланик. Той работи със страната-домакин и като с двустранен партньор, и като с член на ЕС. Естествено той работи и с колегите си посланици, които са акредитирани в страната – домакин. *Изграждането на по-обективен и подобър образ на България е безспорно част от политиката на всеки посланик.* Всички ние идваме на работа в чужбина с убеждението, че има много позитивни страни и постижения на нашето общество, които в една или друга степен не са добре познати и не са добре разбрани и ние трябва да направим всичко възможно да ги популяризираме сред нашите партньори и бъдещи съюзници.

В тази връзка бих искала да Ви попитам какви са според Вас разпространените митове за българите?

Среща с Председателя на Сената Прштемислав Сobotка

Митовете за и на българския народ са пресъздадени и интерпретирани в нашата художествена и обществено-хуманитарна литература на 20 век. Български митологични персонажи можем да открием както в творенията на Алеко Константинов или Елин Пелин, така и в народопсихологичните изследвания на Иван Хаджийски. Известни са и масово разпространени са митологичните по своя характер представи за българина, който вижда само недостатъците в себе си или за българина, който смята, че по-значим в света от него няма. Всъщност и двата образа са проекции на пасивния човек, на неградивния и неинициативен човек. И те в никакъв случай не се отнасят за съвременния българин. Много важно е човек да живее с една реалистична представа за себе си. Струва ми се, че *след промените у нас българинът постепенно демитологизира своята народопсихология и вече се преценява по-автентично – вижда по-ясно своите добродетели и недостатъци*. Постепенно той си изгражда един нормален поведенчески модел, чрез който по-голяма част от европейските народи живеят – моделът на работещия човек, на практически развиващия се човек.

Виждат ли реално българите своя образ в съвременното общество?

Аз имах наскоро една чудесна среща с българи, които са успели да се реализират в Чехия. Това са млади хора, дошли в последните десетина години тук. Те си имат тук свои семейства и кариера. Разговаряйки с тях намерих много общо между тяхното мислене и това на хората от тяхното поколение, които живеят в България. Има някаква здрава поколенческа философия, която според мен вече преобладава в страната ни – *практически ориентирани българи с ясна представа за своите*

възможности, с нормално самочувствие и с непрекъснато желание да се самосъвършенстват и да успяват в работата. Това е новото, което идва с младото поколение и носи надеждата за една конкурираща се България по света. Защото, влизайки в ЕС, ние трябва да водим една много активна политика, за да можем да утвърдим положителния образ на българското присъствие в европейското семейство. В този смисъл тези млади хора ще държат, според мен, да покажат, че България не само може да бъде достоен член на ЕС, но и може да допринесе нещо за общото развитие на европейския проект. Постепенно в страната ни се налага убеждението, че за да успяваш, трябва да полагаш усилия, трябва да учиш, трябва да се трудиш, трябва да спазваш правила.

С други думи да не чакаме късмета, звездите и тотото...

Да, точно така. Тази практическа по своя характер философия е според мен много здравословна за България. Това бих нарекъл естествен еврореализъм или европейски рационализъм.

Няколко дни след като връчихте акредитивните си писма на президента Клаус, Вие изпратихте покана за среща на всички председатели на български организации и сдружения. Как виждате ролята на българските сдружения зад граница?

Трудно ми е все още да си съставя някаква точна представа за краткото време през което съм посланик в Прага. Първото ми впечатление е наличието на едно човешко многообразие. Това е една разнообразна среда на хора с различни възгледи и ценности. И в това няма нищо лошо.

Те. смятате, че многообразието е положително качество.

Ами, то е факт. Ще е грешно, ако някой реши да налага само един образ на сънародника ни в чужбина. Аз идвам с една идея за отвореност на посолството към всички българи, които живеят на територията на Чешката република, независимо от техните различни интереси, биографии, професии и ориентации. Когато има добър диалог между диаспората и дипломатическата мисия, тогава се създават условията за партньорство, взаимодействие и взаимопомогане.

В Чехия има вече изграден модел – българите тук са признати законово за национално малцинство и с това също трябва да бъде съобразена политиката на посолството, защото това е едно своеобразно взаимоотношение чрез тях и с чешката държава.

Немалка част от нашите сънародници тук са и чешки граждани. Ето дори, след последните избори в Чехия през юни т.г., за пръв път в историята имаме и българин-депутат в Долната камара на чешкия парламент – г-н Коста Димитров. Искрено се радваме на този успех на нашия сънародник – вече изявен чешки политик.

Как конкретно посолството ни може да съдейства на българската диаспора?

Приоритет на нашата външна политика е да защитава правата и интересите на гражданите извън България. Това е първостепенна задача и на нашето посолство в Прага.

Ние трябва да информираме нашите сънародници максимално относно това, което става в България във всички възможни сфери – политически, културни, икономически, граждански. Освен това, трябва да повишаваме постоянно и качеството на консулските услуги, още

С Президента Георги Първанов в Бразилия

С Председателя на Народното събрание Георги Пирински

С Държавния секретар на Ватикана Анджело Содано

С Президента на Европейската банка за възстановяване и развитие Жан Люмиер

повече, че България след влизането ни в ЕС ще има нови ангажменти и ще въвежда нови стандарти в консулската си практика. Грижа на посолството ни е и да оказва помощ на изпаднали в беда български граждани на чешка територия. Смятам, че е необходимо и създаването на някакви общи проекти съвместно с българската общност тук, за което също ще работя усърдно.

В чужбина живеят около един милион българи. Какво според Вас може да им помогне да съхранят своята идентичност и каква е ролята на държавата в тази насока?

Сама разбирате, че това е двустранен процес. От една страна България иска да поддържа националната идентичност на своите сънародници в чужбина. От друга страна самите сънародници трябва да желаят това. Там, където има насрещен интерес, държавата прави всичко възможно. Конкретно в Чехия има българско училище от 1 до 12 клас, което е един от инструментите за поддържане на българската идентичност.

Важно е да се създават условия децата на нашите сънародници да могат да учат и в България чрез стипендии, отпускани например от държавата или от частния сектор. Там, където е възможно, да се финансират

също инициативи на нашите български сънародници, ако техните проекти са наистина в полза на съхраняване на българщината. Българската диаспора трябва да работи постоянно и с Българския културен институт, който има също много важна роля за съхраняване на българската културна идентичност.

Списание “Българи” е също един начин за съхраняване на българщината. Вие

имате възможност да се запознаете с нашето списание. Как го оценявате? Списанието се списва много добре. Вижда се стремежа на екипа да го направи един модерен продукт и като полиграфия, и като дизайн. Списанието, струва ми се, трябва да има повече актуална информация, да търси и да ползва повече източници на информация. Аз ви пожелавам да продължите да го развивате и усъвършенствате. ■

Доц. д-р Здравко Попов е роден в Бургас. Завършва философия и психология в Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Бил е редовен преподавател в Софийския университет, като паралелно с това е преподавал и в НАТФИЗ “Кръстьо Сарафов”, Югозападния университет “Неофит Рилски” в Благоевград и в Нов Български университет. Има научна (докторантска) специализация в университета „Ла Сапиенца” в Рим, Италия. Специализирал е външна политика и дипломация в САЩ; политика за сигурност в Канада; публична политика във Великобритания. Бил е външно-политически съветник

на президента на България д-р Желю Желев; член на Централната комисия за борба с малолетната престъпност към Министерски съвет; член на Съвета по евроатлантическа и европейска интеграция към президента на България г-н Георги Първанов. Директор на Дипломатическия институт към Министерството на външните работи (2004-2006). От 2005 г. е национален представител в Направляващия комитет на Колежа по европейска сигурност и отбрана в Брюксел и член на борда на директорите на Института за изследвания на сигурността на ЕС в Париж. Извършен и пълномощен посланик на Република България в Чешката република от 30 май 2006 г.

ЗА ИЛИЯ ПЕНЧЕВ – С УСМИВКА (1933 - 2006)

ТЕКСТ: НАТАЛИЯ БОЯДЖИЕВА, СНИМКИ: ФОТОАРХИВ

Няма такова нещо като велик талант без велика воля. Щастливо съчетание на двете откриваме в творчеството на големия български актьор Илия Пенчев, който почина на 2 март след продължително боледуване на 72-годишна възраст.

Израснах с неговото изкуство. С дъщеря му Милена сме приятелки от детинство, затова за мен той си остана чичо Илия. Разглеждаме с нея снимките от грижливо събирания и пазен през годините архив и се пренасяме в атмосферата ту на една, ту на друга постановка. Колко е различен навсякъде и колко са ярки и запомнящи се изградения от него образи... Щом се появеше на сцената, въздухът се зарежда-

ше със смях. Трудно ми е да говоря за него в минало време, но такава е диалектиката на живота – и най-големите дарования ни напускат физически един ден и остава да витае духът им в безсмъртното изкуство... Разгръщам последното интервю, което направих с него преди шест години. Беше спрял вече да играе, изморен и малко болен, но очите му заискряваха и се подмладяваше, щом заговореше за театъра.

Сам определяше себе си като трагикомичен актьор, който се движи по острието на бръснача. Не се страхуваше от неуспеха, защото “той освежава следващия успех – как ще разбереш какво е здраве, ако не си бил болен. Щастие то не се състои в това да си здрав, а вече да не си болен. И двете неща имат право на живот и на неизбежност” – каза прочутият актьор.

От какво се вдъхновяваш в творческата си работа?

От майка си, на която дължа всичко, и от живота, който ме заобикаля. В него има и смях, и плач, а аз съм един крадец и си записвам всичко в личния бележник. На това уча и моите ученици в театралното студио – да наблюдават. Студиото скоро навърши шест години. За това време в НАТФИЗ са приети 9 души мои възпитаници. В тази връзка искам да отбележа, че е голяма грешка да се закриват средни и висши училища по изкуствата. Ако след 20 години трябва да се възстановява разрушеното, ще са необходими много средства. А нашата нация обича да гледа театър. Европейците изпадат в луд възторг от българския артист.

На какво учиш младежите – кандидат-актьори?

Преди всичко да бъдат честни към себе си и към околните, да се грижат както за гласа, така и за собствената си фантазия. На лична хигиена на душата. Да наблюдават себе си и всичко около себе си. Всеки ден да прочитат една пиеса.

А кои са най-важните уроци, които си предал на своите деца?

Учих ги да са честни и коректни хора. Но сега виждам колко голяма вреда съм им нанесъл с това възпитание. Ако знаех какво време ще дойде, щях да ги науча на акробатика в поведението.

Изглеждаш разочарован, а на празника на театъра – 27 март – беше и тъжен...

Така е, не искам злато като награда, а златни думи и златна действителност. Не вярвам вече на нашите политици – нито на сегашните, нито на тези, които бяха, нито пък на тези, които ще бъдат. Само за народа говорят, а нищо не правят.

А за бъдещето на театъра оптимист ли си?

Да, той няма да изчезне, тъй като е живо изкуство, както и балетът, и операта.

Доколко актьорът е творец?

Театърът е колективно изкуство. Актьорът прави буквите живи, мислите на автора стават негови, когато той вложи своето отношение, емоции и човешки страсти. Триъгълникът автор, режисьор и актьор

вдъхва душа на една пиеса. В различните държави и строй тя се играе винаги по различен начин. Даже в един и същ театър следващата вечер не е същото. Професията на актьора не е лесна – той работи със себе си. Това, с което разполага, е душа, ум и сърце.

Какъв стил на игра си избрал за себе си?

Ако истината, органиката и усмивката са стил, то аз съм избрал него. Безкрайно щастлив съм, ако накарам публиката да се размее. Актьорът винаги трябва да внася нещо свое в образа. Почти винаги, когато съм предлагал нещо, то е било приемано от режисьора. Правенето на голяма роля е по-лесно. А за малката роля трябва находка – характерност някаква, едно нещо, което трябва да се изиграе. За мен няма малки и големи роли.

Къде търсим причините за отлива на театрална публика?

На първо място в традицията на семейството. Ако родителите не са водили детето си на театър и то не е свикнало да намира естетическа наслада там, когато порасне, трудно ще намери пътя към храма на изкуството. Втората причина са финансовите трудности, които изпитва в момента целият ни народ. И на трето място, ако има отлив, театърът сам си е виновен. Каквато и реклама да се прави, първите зрители са най-голямата реклама.

Отношението ти към експерименталния театър?

Много внимателно – понякога под това гръмки название се прикриват нечии снобски амбиции. Не всеки експеримент е театър – находката е експеримент. Нашето изкуство не бива да бъде елитарно – комуникацията с широк брой зрители е много важна.

Кой е идеалният актьор?

Няма идеални неща – нито земното кълбо е идеално, нито дори слънцето. Не е нужно един актьор да бъде идеален. Не обичам праволинейните хора – те са скучни, не те изненадват. А красотата за мен е измислена категория. Всички хора са красиви – и най-грозният човек, като говори, може да стане красив.

Какво мислиш за варненската публика?

Хубава, но трудна публика. Доста е разглезена, като недостатък мога да посоча, че предпочита гастролите на всяка цена. Но иначе разбира и оценява по достойнство добрата постановка. Аз делея публиката на три части – снобите, истинската театрална публика и масата. Когато има положителна оценка и от трите вида, целта ни е постигната. Възприемането на изкуството е въпрос на вкус.

В живота подозират ли те в игра?

Сигурно, но не са ми го казвали. В живота съм си аз, не играя роли. Оптимист съм само в съветите към другите.

Усещаш ли тежестта на славата?

Неудобството да си известен е, че не можеш да се скриеш в обществото, а понякога ми се иска да съм анонимен. Не съм кумир, а обикновен човек, разработил някои свои качества.

Получавал си много награди на фестивали и театрални прегледи...

Наградите топят спомена. Когато станах “Звезда на Варна” през 1993 г., заминах за Париж. Да си чуеш името в “Мулен Руж” пред 1800 зрители, това не се забравя. А званието “заслужил артист” си го нося с удобство и без срам. Такива звания има навсякъде в Европа.

Помага ли ти чувството за хумор в живота?

Много. Под формата на шега мога да кажа и най-нелицеприятните истини. Винаги съм бил много критичен, към властниците – също.

Може ли изкуството да се пенсионира?

Мисля, че не може, но в България го пенсионираат. В Европа не е така – чакат актьорът сам да реши кога да се оттегли от сцената.

Страхуваш ли се от нещо? Казваш, че си преодолял най-големия естествен страх на човека – от смъртта.

Да, страхувам се, когато се прибирам късно вечер, вървя по средата на улицата. Най-голямата заплаха за човека е другият човек. “На три месеца веднъж трябва да ходиш на гробищата – казваше майка ми, – защото ще се върнеш от там по-добър”. ■

Илия Певев е роден на 5.8.1933 г. в Русе. Израснал е и е завършил гимназия в Попово. Приет е в Медицинската академия в София, където следва един семестър. По време на следването си всяка вечер е на театър и скоро решава, че той ще бъде неговата съдба. През 1956 г. завършва ВИТИЗ в класа на проф. Моис Бениеш. Две години работи в Сливенския драматичен театър, а следващите две – в Сатиричния театър в София. От 1960 г. е във Варна и повече от 40 години е един от най-обичаните варненски актьори, първата “Звезда на Варна” през 1993 г. Създал е повече от 230 роли в киното и театъра.

Някои от театралните му роли са: Дромео в “Комедия от грешки” на Шекспир, Чудомир във “В полите на Витоша” от Яворов, Фаюнин в “Нашествие” на Леонов, Репетилков в “От ума си тегли” на Грибоедов, Големанов в “Големанов” на Ст. Л. Костов, Юсов в “Доходно място” на Островски, Полоний в “Хамлет” на Шекспир, Монахов във “Варвари” от Горки, Търговец на кучета в “Максималиста” на Станислав Стратиев. Участия във филмите: “Йо-хо-хо”, “Баш майстора на море”, “Нощем с белите коне”, “На всеки километър”, “Синята лампа” и “Бяла рапсодия”.

ДАНИЕЛА ИВАНОВА – ДИМОВА

Съвършенството в музиката е достъпно за всеки

ТЕКСТ: ИВАН ИВАНОВ, СНИМКИ: ФОТОАРХИВ

Даниела Иванова-Димова е една от най-успешни певици от новото оперно поколение български гласове. Освен като оперна звезда, тя е известна на публиката и като една от най-добрите наши изпълнителки на еврейски фолкор и нова авторска българска музика.

Кои са за теб моментите, които ти най-много ценещ в твоята кариера на оперна певица?

Още преди да говоря за годините, прекарани на професионалната сцена, ми се иска да спомена едни други десет години преди това, които преминаха в много работа, усъвършенстване и подготовка за моя активен творчески път. Те бяха причината да мога по-късно да си извоювам място не само в оперния жанр, но и в камерната музика и в областта на кантатно – ораториалната музика, където напоследък получавам много покани от оркестри и диригенти за участия в концерти като солист в програми с вокална музика. Моменти и изживявания, които не мога никога да забравя, преживявам понякога и десет пъти през годината. Това е усещането, което изпитвам при едно съвършено

сливане със оркестъра, публиката и музиката, която изпълнявам. Това води до едно изключително състояние на отдаденост и на раздаване и в същото време на получаване на енергия от страна на публиката, когато чувствуваш нейната любов и аплодисменти.

Имаш ли любими роли или арии, които предпочиташ?

Аз съм доста логична певица. Не зная дали това произтича от зодията ми Везни, която предопределя, че съм наполовина с емоциите си и наполовина с разума си във всичко, което върша, но успявам да се контролирам и когато работя върху дадена роля или проект, било то камерен или оперен, той е за мен номер едно в момента и аз се изчиствам от всичко, което съм правила преди това. Така че моята любима

роля е винаги тази, над която в момента работя.

А имаш ли любими изпълнители, от които се инспирираш в пеенето?

Имах много идоли и кумири, когато бях в началото на кариерата си. Много ме вдъхновяваха Джоан Съндърленд и Монсерат Кабаје, но това мое възхищение е било винаги лишено от обожествяването и идолизирането на тези изключителни певци, които са направили много за световната опера.

Така че не си си лепила техни плакати по стените в стаята си?

Не, определено не (смее се). Винаги съм гледала на тях като на пример, който мога да последвам и съм ги възприемала като едни нормални хора. По-скоро съм си

казвала и вярвала, че всички ние, певци и музиканти, нямаме пречки пред себе, пречки, за да постигнем върховете, които те вече са покорили. Гледала съм на тях, като на път, по който всеки един от нас би трябвало да върви, а натагък - на който колкото му стигат силите. Съвършенството в музиката е достъпно за всеки, който е тръгнал по този път, ако е готов, разбира се, да му посвети време, любов и енергия. Естествено, това е свързано лишаване от нещо, но всичко е въпрос на приоритети в живота ни. Ако това го направиш, ще ти се отворят много нови врати.

Това според теб означава ли, че една такова освободеност в мисленето, която демонстрираш, може да премахне всякакви барieri пред всеки, който иска да постигне целите си ?

Абсолютно. Аз изповядвам философията, че във всеки един от нас живее божествената искра и е въпрос само на отваряне на мисленето си, за да осъзнаеш, че в теб се намира всичко необходимо. Личното израстване и издигане над негативния път, който много хора сами избират да вървят, е личен избор. Да разбереш, че в теб е закодирано съвършенството и че ти трябва малко по-малко да го разкриваш, като листата на роза, която накрая разцъфтява в целия си блясък.

Кой ти помогна за разцъфтяването на твоите листенца и те насочи към операта?

Аз започнах да пея като много малка и то популярна музика под въздействието на една емблематична личност за българската музика като Нелко Коларов. Бях на седем години, той свиреше на пиано по също така съвършен начин, както сега. С него спечелихме две първи места на фестивали за художествена самодейност още преди да бях навършила десет години. Всяко лято тогава участвахме заедно в различни програми и на мен много, много ми се радваха, едва ли не като на детецудо. По-това време ме чу и вокалната педагожка Мими Димова, която каза, че би било грях да сепускам в забавната музика и ме насочи към оперното пеене. Накара ме да мълча три години, за да забравя поп музиката и за да може да мутира гласа ми без проблеми. След това ме подготви за приемните изпити в музикалното училище и нещата просто се канализираха и поеха по своя естествен път. Оказа се, че класическата музика е била за мен правилният избор, макар че ме интересуват и проекти с етническа музика.

Много наши певци след 1989 година предпочетоха да свалят гарда на това, което правят и да отидат във второстепенни оперни театри в чужбина, ти ос-

тана като солист във Варненската опера през цялото това време, как оценяваш това свое решение днес?

Нищо не съм правила силово никога и нищо не съм форсирала. Тогава аз прецених, че трябва да се усъвършеявам като певица и отидох за няколко месеца във Виена на курс при Маргарита Лилова, после имах възможността в Милано да работя с Ида Фарина и през 1990 създадох семейство. Никога не съм се втурвала към кариерата като към нещо, което трябва да направя на всяка цена.

Пяла си на много оперни сцени в света, включително и в Китай и двете части на Корея, какви са твоите спомени от твоите гостувания там?

Това беше преди десет години и тогава в Северна Корея гостувах два пъти. Публиката реагираше много спонтанно, но когато виждаш как идват и си отиват от концертите под строй, автоматично си задаваш въпроса дали и това не е по нареждане. Спомням си колко бурно реагираше публиката в Китай, но след края на представлението те сякаш сваляха от себе си маската на спонтанността. Гледах представления на тяхната типична Пекинска опера, която е със съвсем друг мизансцен и техни народни инструменти и ми нап-

рави дълбоко впечатление как се опитват между всичко да намерят хармония и баланс.

Струва ми се, че през последните години българската култура се намира в подем, споделяш ли това мнение?

Определено да, достатъчно е човек да погледне афишите на музикалните фестивали, където се виждат световно известни имена като Московски солисти с Юри Башмет и много други скъпо струващи световни звезди. Фактът, че вече нашите организатори могат да финансират подобни проекти говори достатъчно красноречиво. ■

Даниела Иванова – Димова е родена през 1965 година във град Варна, където завършва Средно музикално училище в класа по пеене на Мими Димова. От 1985 - 1989 година следва пеене в Музикалната академия в София в класа на проф. Реса Колева. През 1990 година става солистка във Варненската опера. Гострозира по световните оперни спектакли цени и редовно участва в оперни сценации в Германия, Испания, Италия и Белгия.

„СВЕТИ ВИСАРИОН СМОЛЯНСКИ“ НАЙ-МОДЕРНИЯТ ПРАВОСЛАВЕН ХРАМ НА БАЛКАНИТЕ

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: АРХИВ

На 2 юли в Смолян с водосвет и литийно шествие бе осветена втората по големина православна църква в България – “Свети Висарион Смолянски.” Над 3 000 души се стекоха на освещаването на храма. Между тях бяха премиерът Сергей Станишев, министърът на културата Стефан Данаилов, министърът на правосъдието Георги Петканов, омбудсманът Гиньо Ганев, представители на Светия Синод и на руската и румънската православни църкви. Храмът бе изграден само за четири години благодарение на даренията на хиляди българи.

В ТОЗИ ХРАМ ВГРАДИХМЕ ДУШИТЕ СИ

– каза основният ктитор на храма Тодор Батков. По негова инициатива след 150 години в сърцето на Родопите израсна нов православен храм. Звънът на 11 камбани огласи откриването му. Църквата носи името на последния родопски епископ св. Висарион Смолянски, зверски убит от турците през 17 век заради отказа му да приеме исляма и канонизиран от православната църква през 1987 г.

Храмът е издигнат с дарения в размер на 3 500 000 лева, като ктиторите Тодор и Здравка Баткови са дарили 2/3 от общата сума. Основният камък е поставен на 7 април 2002 г., когато пловдивският владика Арсений отслужва водосвет, а Тодор Батков подарява на бъдещия храм икона на Света Богородица, донесена от Йерусалим. Смолянските архитекти Антон Тодоров и Николай Бечев и конструкторът Ангел Бедров даряват авангарден проект на кръстокуполна църква, която е с обща площ 1840 кв.м. и побира около 500 богомолци.

Камбанарията е висока 32 метра, а позлатеният купол на храма е с диаметър 17 метра. Уникалните камбани са изработени в Москва, като най-голямата тежи два тона, а най-малката – осем килограма. Те се управляват от компютър. 11-те камбани на храма са уникални и с изображенията по тях образи на светци.

Иконостасът е от три части и е дело на проф. Кънчо Цанев. Висок е 7 метра и широк – 14. 40-те икони в храма са дело на 30 млади пловдивски зографи, ръководени от Елена и Дечко Дечеви. Свети Висарион Смолянски е изобразен на две икони. В основния стълб на олтара са вградени мощите на Св. Марина, дарени лично от пловдивския митрополит Арсений. Премиерът Сергей Станишев подари на църквата копие на икона на Несебърската Св. Богородица от 17 век. От името на президента Георги Първанов бе връчена икона на св. Иван Рилски, а от патриарх Максим - икона на св. Евтимий Търновски. Вицепремиерът Емел Етен дари от свое име икона на Св.Богородица, а от името на Ахмед Доган – икона на Св. Георги. Дарение от 30 старинни икони направиха сем.Баткови и така положиха основата на сбирката към криптата в храма. Храмът има неделно училище, синодална библиотека, параклис “Свети Тодор”(на името на основния ктитор Тодор Батков), дом за свещеника, както и книжарница за църковни артикули. Предвидена е и музейна сбирка под криптата. Така храмът се превръща в истинско духовно и културно средище на Родопите.

И СЪГРАДИ СЕ БОЖИ ХРАМ В РОДОПИТЕ

Света божествена литургия по освещаването на храма проведе Негово високопрео-

свещенство Пловдивският митрополит Арсений заедно с митрополитите на Русе и Ловеч. Начело с иконите на Богородица и Христос литийното шествие обиколи три пъти храма. Тодор Батков запали първото кандило в църквата. Седемгодишната Гергана Карова пусна бял гълъб за щастие на храма. “Всички заедно – политици, бизнесмени, бедни и богати, млади и стари трябва да се обърнем към вярата и Светата българска църква, за да не изчезнем като нация от света” – каза собственикът на в.”Стандарт” адвокат Тодор Батков. “Да стане катедралата епархиална”, пожела директорът на Националния исторически музей Божидар Димитров Тази идея е била приета на Църковно-народен събор още през 1921 г., но не е била осъществена.

Започна дарителска кампания за набиране на средства чрез продажбата на картички за изграждане бюстове на Висариан Смолянски и на родения в с. Широка лъка екзарх Стефан, известен със спасяването на евреите през 1943 г. Община Смолян се наема да облагороди площада около църквата.

След официалното откриване, последвано от благотворителна трапеза, в амфитеатъра на Смолян започна народно веселие с участието на Николина Чакърдъкова, Валя Балканска, Златина Узунова, оркестър “100 каба гайди”, държавен ансамбъл “Родопи” и детски ансамбъл “Орфей”. ■

ЗЛАТНИТЕ СЪКРОВИЩА НА БЪЛГАРИЯ

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: ФОТОАРХИВ

От май до септември в Археологическия музей във Варна се проведе изложба на тракийските съкровища. За първи път бяха експонирани девет големи златни и сребърни съкровища, открити по българските земи. В изложбата участваха НИМ –София, Археологическият институт и музей при БАН, Регионалният исторически музей – Враца, Регионалният исторически музей – Русе, Регионалният исторически музей – Варна и Археологическият музей – Пловдив. Предметите от 23,6-каратово злато бяха над 100. Експонатите представиха изкуството и културата на древните хора от медната епоха до Римската империя (4400 пр.Хр. до III в. след Хр.).

Първите посетители на изложбата бяха президентът Георги Първанов и 13-те президенти на страните от Централна и Югоизточна Европа, които през май бяха на посещение във Варна по покана на българския президент. “Това е най-голямата подобна изложба, правена досега у нас. Нарочно избрахме Варна да покажем богатството на страната ни, защото през лятото градът се превръща в столица на България”, каза директорът на НИМ Божидар Димитров. И докато за подобни изложби в чужбина България има приходи около 100 000 евро, то само до 15 август във Варненския археологически музей бяха събрани 300 000 лева. Застраховката на съкровищата е на стойност 98 милиона лева.

На изложбата беше показани находки от най-сензационното откритие от края на XX век - Варненският халколитен некропол, датиран от 4400-4200 г.пр. Хр. Украшенията от некропола са тегло над един килограм са известни като най-старото обработено злато в света. Посетителите на

изложбата се възхищаваха и на златните украшения, състоящи се от 15 000 миниатюрни мъниста, открити през 2005 г. край с. Дъбене, Карловско от края на III хилядолетие пр. Хр. Най-голямото ни златно съкровище - Вълчитрънското, също красеше изложбата. Предполага се, че е от XIII-XII в. пр. Хр. Включва ритуален сервиз от 9 различни съдове и дискове и е изработено от 12,5 кг. чисто злато. От надгробната могила при с. Дуванлий, Пловдивско (VI-IV пр. Хр.) бяха изложени златни украшения и вносни сребърни съдове - образци на тракийското и гръцкото златарство, а след тях следваше позлатеното тракийско сребърно съкровище от с. Рогозен, Врачанско (V-IV в. пр. Хр.) с общо тегло 20 кг. Експониран беше и най-добрият образец на елинистичното ювелирно изкуство – златното съкровище от Панагюрище от IV - III пр. Хр., включващо ритуален сервиз от 9 ритона, амфори и канички, изработени от 6,165 кг. злато. За първи път бяха показани златният венец с апликации, пръстен-печат и нако-

ленник от могилния гроб край с. Златиница - Маломирово, Ямболско (средата на IV в. пр. Хр.), открити миналата година. Изложбата включваше и още едно позлатено сребърно съкровище, открито край с. Борово, Русенско и датирано от края на V и началото на IV в. пр. Хр. В края на експозицията бяха изложени две златни гривни и обици – образци на римското ювелирно изкуство, заловени при полицейска акция на ГККП при с. Капитан Андреево и датиращи от първата половина на III век. Мястото на изравнянето на съкровището е неизвестно. Следващата година в Археологическия музей във Варна се организира изложба “Средновековните съкровища на България”, която ще продължи от април до октомври. Същевременно музеят ще има през април и май изложба в един от най-престижните музеи в света – Бритиш музей в Лондон, където ще бъде показано най-старото обработено злато в света от Варненския халколитен некропол. ■

ПЪРВИЯТ В СВЕТА БАЛЕТЕН КОНКУРС ПРЕДСТАВИ СВОЕТО ДВАДЕСЕТ И ВТОРО ИЗДАНИЕ ВЪВ ВАРНА ОТ 15 ДО 30 ЮЛИ

ТЕКСТ И СНИМКИ: НАТАЛИЯ БОЯДЖИЕВА

Без балетния конкурс Варна нямаше да бъде същата. Той е един от най-важните аргументи Варна да бъде предложена за културна столица на Европа. Най-старата в света балетна олимпиада се провежда и на най-красивата балетна сцена – Летния театър. Обсипаното със звезди нощно небе, зелената, която обгръща всички и кръсците на чайките създават усещането за пълно откъсване от реалността и потапяне в света на грацията и изяществото. Вече 42 години магията на Варненския международен балетен конкурс привлича като магнит бъдещите световни звезди.

Организаторите отново успяха да привлекат елита на световния балет – и артисти, и жури. Конкурсът е уникален не само защото е първи в света, но и заради регламента си, който е най-тежък в сравнение с останалите конкурси. Той е и най-балансиран по отношение на съвременна и класическа хореография. На първи тур се представя само класическа хореография, на втория – и съвременни постановки, създадени през последните пет години, а на третия съвременните танци са от

последните десет години – те са станали вече класически в съвременната хореография. Така състезанието на красотата, която облагородява, се е превърнало в едно от световните културни събития.

Не мина, разбира се, без разминавания между оценките на журито и на публиката, чиито безспорен фаворит във финалния кръг бе нежната японка Хитоми Такеда. Неин партньор, който не участваше в състезанието, бе младият солист на Национал-

ния балет на Куба Йоел Кареньо, който много помогна за доброто представяне на партньорката си. Публиката така и не разбра защо Такеда не получи никаква награда и дълго и бурно я аплодираше на гала концерта.

От балетистите любимец и на жури, и на публика, беше беларуският танцьор Иван Василиев – носител на Специалната награда, равностойна на Гран при за младша възраст. Истинска буря от аплодисменти съпроводи изпълненията на Василиев в ролята на роба в “Корсар” от Адам и в съвременния танц “Режисьор” по музика на Пиацола. Председателят на журито Юрий Григорович нарече 17-годишния танцьор откритие и интересно явление не само за Варна, но и за световния балет. “Като го гледаш, си спомняш за Василиев и за Баришников, които тръгнаха по световните сцени от варненския конкурс.” В коментара си Юрий Григорович обобщил впечатленията си от удивителното пред-

ставяне на състезателите от Беларус, от Корея и Казахстан и изрази съжаление, че не е имало представители от Русия и Китай. За първи път 14 националности влязоха във финалния тур. Конкурсът набира височина и виждаме как се появява и друг вид изкуство – съвременният танц. Класическият танц е универсална система, в която ние разбираме грешките на участниците. А съвременният танц е в различни направления, различен е и изпълнителят в него – това е друга система на мислене, на интерпретация. Расте професионализмът и в съвременния, и в класическия танц. Това, което отличава Варненския конкурс от останалите, е че е първият. Другите имат различни нюанси и акценти – или само класически, или само съвременен танц. А такова съчетание на двата вида танц е положително – виждат се различни страни от личността и подготовката на танцьора. Програмата на Варненския конкурс е правилно и интересно съставена и винаги с удоволствие идвам тук. Организацията е добра и той заема своето достойно място.

В Москва конкурсът върви един ден. Журито гледа видеозаписи на изпълнителите и подбира най-интересните. Състезателите пристигат и показват най-доброто, което се играе в техните театри.

Александър Коляденко – директор на балетното училище в Минск, ръководител на участниците от Беларус: “Нашето училище естествено се стреми да съхранява традициите на руската класика и Вагановската методика на обучение. Аз самият съм завършил академията “Ваганова” в Санкт Петербург. Освен това бих посочил няколко отличителни черти на

работата в балетното училище в Минск. На първо място ще отбележа тясната връзка между училище и театър. Нашият балетен театър в Минск с директор и художествен ръководител проф. Елизарев има забележителен репертоар. На месец се играят шестнайсет спектакъла. Помислете си какви възможности дава такава трупa и на младите артисти, и на учениците. Те са непрекъснато заети в спектаклите, знаят ги наизуст. Няма нещо особено в структурата на училището, но обръщам особено внимание на подбора на деца. Правия всичко възможно да осигурявам преподавател, който целогодишно е зает единствено с обикалянето на различни училища и търсенето на деца с подходящи за балет природни данни. Друг основен принцип на системата ни на обучение е да следим за постепенността.“ ■

ГРУПА “А” – Старша възраст:
ГОЛЯМАТА НАГРАДА НА ГРАД ВАРНА, златен медал и диплом – не се присъжда

ЖЕНИ:

Първа награда, златен медал и диплом – не се присъжда
Втора награда, сребърен медал и диплом – Екатерина Борченко – Беларус и Лорън Кътбърсън – Великобритания
Трета награда, бронзов медал и диплом – Сеул Ки Парк – Корея и Мария Кичевска – Македония

МЪЖЕ :

Първа награда, златен медал и диплом – Яссауи Мергалиев – Казахстан
Втора награда, сребърен медал и диплом – Пьотр Борченко – Беларус
Трета награда, бронзов медал и диплом – Йонг До Ли – Корея и Обер Вандерлинден – Белгия

ГРУПА “Б” – Младша възраст:
СПЕЦИАЛНО ОТЛИЧИЕ – ВАРНА 2006, ДИПЛОМ И МЕДАЛ – ИВАН ВАСИЛИЕВ – БЕЛАРУС

ДЕВОЙКИ:

Отличие първа степен, медал и диплом – не се присъжда
Отличие втора степен, медал и диплом – Екатерина Олейник – Беларус
Отличие трета степен, медал и диплом – Фей Фей Йе – Канада, Саша де Сола – САЩ, Хянг Джи Конг – Корея

ЮНОШИ:

Отличие първа степен, медал и диплом – Матиас Дингман – САЩ
Отличие втора степен, медал и диплом – Янг Гю Чой – Корея
Отличие трета степен, медал и диплом – Кадир Окюрер – Турция

ДОПЪЛНИТЕЛНИ НАГРАДИ :

Награда от фонд “Нина Кираджиева” – България за артистичност на български танцьор, получил най-висока оценка на III тур се присъжда на Боряна Петрова – България.
Награди от “Силвия Ко” – Япония - за перспективен млад танцьор от група “Б” - младша възраст се присъжда на Елена Карпухина – Полша и Карен Азатян – Армения.

В БАВНИЯ РИТЪМ НА МАЛТА

ТЕКСТ И СНИМКИ: ИВАН ИВАНОВ

В началото на май на Малта всичко изглежда като на Златни пясъци в разгара на сезона. Топлият климат, богатата история и природните дадености на този остров, който лежи в средата на Средиземно море деветдесет километра южно от Сицилия, привличат целогодишно много туристи.

Екскурзоводката ни Труд и нейният съпруг Еди живеят близо до един от най-красивите плажове на острова St. Paul's Bay и на моята молба да ме посветят колкото се може повече в своето всекидневие, реагират много положително. Още първата вечер излизаме на малка разходка с колата покрай брега и първото нещо, което ми прави впечатление е, че освен няколко палми, в града почти никаде няма дървета. Пътят се извира между скалисти хълмове, лишени от вегетация

и многото остри завои не са никакъв проблем за Еди, който е опитен шофьор. Въпреки всичко седя като на тръни и непрекъснато имам чувството, че се движим в обратното движение. На Малта се кара в лявото платно както в Англия и това е едно от многото неща, които свързват острова с някогашната колониална империя, от която Малта получава окончателно независимост чак през 1974 година. До ден днешен много англичани притежават къщи в Малта и по традиция

прекарват там няколко месеца през зимата, заради температурите, които рядко падат под четиринайсет градуса. Разбира се, има и ред други причини да се чувстват на Малта като у дома си. Освен малтийският език, който е смесица от арабски, английски и италиански, другият официален език на острова е английският. Следите от дългогодишните исторически връзки на Малта с Англия са на всяка крачка. Сред тях са и червените английски телефонни будки и пощенски кутии или

жълтите автобуси от петдесетте години, които днес са неотделима част от колорита на острова.

ДЪЛГИ ВЕЧЕРИ СЪС СРЕДИЗЕМНОМОРСКАТА КУХНЯ

Спираме за вечеря при приятели на Труди и Еди, които имат малък семеен ресторант, в който работят няколко поколения от фамилията. Пълно е и атмосферата в ресторанта е много задушевна, сякаш всички от посетителите се познават помежду си. Не съм далечно от истината, защото жителите на главния остров Малта и съседния по-малък Гозо наброяват едва 390 000. Вероятността да срещнеш съсед, колега или роднина в заведение или на улицата е повече от голяма. Масите са отрупани с ястия и след няколко дена вече зная, че яденето и дългите вечери с много блюда са едно от любимите занимания на малтийците. Обикновено се започва по италиански - със спагети и после идва главният специалитет, традиционният печен заек със винен

сос и печени картофи. Вслушвам се в препоръката на Еди и си поръчвам пълнена сепия с аншоа и капари, която в комбинация със студено бяло вино е малък връх на кулинарията. Въпреки недостатъка на вода на острова и липсата на лозя, виното е основно питие и се консумира в големи количества. По-късно разбирам, че гроздето се внася от близкия Тунис или от Италия и в Малта се обработва и бутилира.

ПРАЗНИЦИ И ФОЙЕРВЕРКИ

Малтийците са много дружелюбни и гостоприемни. Да позвъниш на вратата на непознати хора с молба да разгледаш къщата им и гледката им към морето, не е нищо необикновено. Може да сте сигурни, че домакините на края на импровизираното гости, ще ви поканят на вино и за мезе ще ви предложат овче сирене с черен пипер. Освен това, че малтийците много обичат да си ходят на гости и да вечерят вечер с приятели в заведение, те редовно празнуват много семейни и цър-

ковни празници. Особено сватбите са на голяма почит и за възможността да присъствам на една от тях съм безкрайно благодарен на своите домакини. За сватбарите пристигнаха няколко луксозни лимузини – ветерани от шейсетте години като Ягуар, Бентли и Ролс Ройс с кожени седалки и тапицерия от махагоново дърво и после Труди и Еди ми потвърдиха, че пътуването в такъв автомобил ги е накарало да се чувстват като рок звезди. Освен многото танци, друга важна част от сватбата са фойерверките и светещите огнени въртележки, на края на които се изписват имената на младоженеца и булката. Малтийските момчета се надпреварват между себе си и прекарват дълги дни в подготовка на фойерверките, които са една от любимите атракции на острова.

РЕЛИГИЯ И ТРАДИЦИИ

След сватбата семейството за местните е на първо място и мъжете ходят на заведение, съпроводени от жените си. Разво-

дите като понятие изобщо не фигурират в местното законодателство и теоретично не съществуват. Корените за това са в религията. Деведесет и осем процента от малтийците са католици и според броя на църквите, които на двата острова са повече от 360, Малта е на първо място в света по брой църкви на глава от населението. Техните силуети са неделима част от сухия пейзаж на острова, а във фасадата на почти всяка къща има вградена икона. Според Еди много често младежите отиват на неделната богослужба направо от съботната дискотека, но традициите са си традиции. Дълбоката религиозност на малтийците е свързана и с историята на острова, който от ранното средновековие е управляван от ордена на малтийските рицари. Този орден, който посвещава своята дейност на благотворителността и грижите за стари и болни, избира Малта за своя база още през 10 век по времето на първите кръс-

тоносни походи. Папата подарява официално Малта като собственост на ордена през 1530 година и столицата на острова - Ла Валетта носи името на тогавшния велмистър на ордена - Жан Паризота Де Ла Валетта. Символът на ордена - характерният малтийски кръст е част от украсата не само на църкви и домове, но и на местната керамика и текстил.

ОГРОМЕН МУЗЕЙ ПОД ОТКРИТО НЕБЕ

Столицата на Малта - Ла Валетта има неповторим старинен чар и на практика представлява един огромен музей под открито небе. В която и посока да погледнете, виждате безкрайни крепостни стени и кули, които опасват Ла Валетта от всички страни. Градът е построен върху няколко високи скали и още при преминаването през централната порта на града,

разбирате, че сте влезли в град-крепост, който през вековете се е отбранявал срещу нашественици от османската империя или по време на Втората световна война от блокадата на немския вермахт.

Модерни и високоетажни сгради тук няма да намерите. Всички пострройки са от големи дялани бели камъни и носят в себе си отпечатъка на столетията. Налепени са една до друга и заради недостатък от място са високи и много тесни. Всеки дом има в различен цвят боядисана входна врата и ръчно изработени брави от ковано желязо, един от многото остатъци от колониалното време.

Много типични за архитектурата на Малта са тесните и криволичещи улици с малките остъкдени балкони с дървени щори. И тук трябва да търсим причините в историята. В културата на Малта винаги се е смесвало британското влияние с влиянието от арабския свят. Жените не са имали право да излизат на улицата без придружител и повечето време са прекарвали в домовете си. Близостта на балконите им позволявала да поддържат социални контакти със съседките си и скрити зад дървените щори да наблюдават уличния живот. При посещението си в Ла Валетта едно от местата, които трябва обезателно да посетите, е катедралата „Сейнт Джон“. Огромна по размери с изключително богати стенописи и орнаменти, тази катедрала привлича вниманието на туристите и с платната на Караваджо, които е рисувал тук по поръчка на ордена на малтийските рицари. Под пода на катедралата се намират гробовете на велмистрите, които са били начело на ордена в отделните европейски страни през вековете.

ИЗЛЕТ НА ГОЗО

Един ден от престоя ми в Малта е посветен на втория по големина остров Гозо. До него се отива с ферибот, който минава

покрай малките, почти необитаеми островчета Комино и Коминио, на които живеят само две рибарски семейства. Между двете островчета се намира едно от най-красивите места на острова, което се нарича Синята лагуна. Проливът между скалите с кристално чисто вода е едно от предпочитаните места за гмуркане заради разноцветните корали по дъното на морето.

На Гозо, както и на Малта, пясъчните плажове са по-скоро рядкост. Макар и малки по размер, те са безкрайно екзотични. Но когато става въпрос за екзотика трябва непременно да спомена едно от природните чудеса на Малта, което се казва „Azure Window“. До тази скала с формата на триумфална арка в открито море се стига с лодка, която минава през тесен коридор в скална пещера. Преминува се покрай разноцветни корали и когато се отзовете пред това величествено създание на природата, дъхът ви буквално спира. Подножието под монументалната скала е истински рай за водолази и гмуркачи, които се стичат тук от всички краища на света.

ОБЕДНА СИЕСТА И СПОКОЙСТВИЕ

Ако искате да усетите вкуса на бавното темпо на живота на Малта, където никой за никъде не бърза, препоръчвам да посетите столицата на Гозо, която се казва Рабат. Официалното име на града е Виктория (разбира се, според английската кралица), но почти не се използва. Да се разхождаш из улиците на Рабат по обяд, означава да не срещнеш жива душа. Магазините са затворени и обедната сиеста продължава до четири следобед. Само в пристанището на Гозо е непрекъснато живо. Пъстроцветните рибарски лодки с издадена предница, които се управляват както преди много години - на крак и с едно весло, не се спират нито за миг. Или се връщат с богат улов от риба и други мор-

ски плодове или излизат за морска разходка с туристи.

Еди, който е голям почитател на футбола ми разказва, как на Гозо си е купил дом Дейвид Бекхам а след него и още няколко футболисти от „Манчестър Юнайтед“. Доста време в дома си на Малта прекарвал и сър Елтън Джон и други знаменитости от света на шоу бизнеса заради спокойствието на острова.

Еди ми показва и доста голямата сграда на затвора, който е перманентно празен и историята, която ми разказва, просто олицетворява духът, който на Малта цари. В затвора попадат само чуженци, които не са разбрали, че престъпността тук е малко познато явление и че незаключените врати са част от местния фолклор.

Ако прага на закона прекрачи местен, може да разчита на ниска присъда. По-американски образец съдебната комисия

е съставяна от граждани и вероятността в нея да заседават познати на подсъдимия е доста голяма. Но това не означава, че ако в съда му се е разминало леко, наказанието ще го подмине. Малтийското общество функционира на семейни и родови принципи и всеки, посрамил честта на фамилията, плаща за това много висока цена.

Не знам дали бих могъл да живея по-дълго време на Малта, която е дълга само двадесет и седем и широка четиринайсет километра и на която всеки знае за всеки всичко. Труди и Еди казват, че слуховете се разнасят из острова с мълниеносна бързина. Зная само, че съм пленен от тази невероятна комбинация от минало и а съвременност, от смесицата на британска, арабска и италианска култура и че по спокойния живот и екзотиката на Малта, ще изпитвам много скоро носталгия. ■

ОБЯВЛЕНИЕ

На 22 октомври 2006 г. в Република България ще се проведат избори за президент и вицепрезидент. С любезното съдействие на властите българските граждани на територията на Чешката република са поканени да упражнят правото си на глас в Посолството на Република България в гр. Прага. Право на глас за избор на президент и вицепрезидент имат **българските граждани**, навършили 18 години към датата на изборния ден включително. Препоръчително е гласоподавателите да заявят за участието си в предстоящите избори в Посолството на Република България **не по-късно от 1 октомври 2006 г.** Това те могат да направят чрез лично явяване, с писмо, със съобщение по електронна поща или по факс. Писменото заявление за участие в изборите трябва да съдържа следната информация: трите имена по паспорт на избирателя; място и дата на раждане; ЕГН; адрес на пребиваване в Чешката република; постоянния адрес на заявителя в Република България; номер на паспорта. **Заявлението се подписва саморъчно от заявителя.**

Българските граждани, които не са се регистрирали своевременно, могат да направят това и в самия ден на изборите в местата, определени за гласуване.

Изборни секции ще бъдат разкривани само в населените места, където до 1 октомври 2006 г. има не по-малко от 100 избиратели, заявили лично желанието си да гласуват чрез писмено заявление, изпратено до Посолството на Република България в гр. Прага.

Гласуването ще се проведе на **22 октомври 2006 г. от 06.00 до 19.00 часа.**

При явяването си гласоподавателите трябва да представят валиден задграничен паспорт. В случаите на изтекъл срок на валидност на паспорта, ще може да се гласува с паспорт и удостоверение, издадено от Посолството, че избирателят е подал документи за продължаване срока на валидност или за издаване на нов паспорт.

ПОСОЛСТВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

За допълнителна информация:

Адрес: Praha 1, ul. Krakovska 6

Телефон: 00420 / 222 210 230, 222 210 229

Факс: 00420 / 222 211 728

e-mail: bulvelv@mbox.vol.cz

АБОНАМЕНТ

АКО ИСКАТЕ ДА НАУЧИТЕ НЕЩО ПОВЕЧЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ И ПО СВЕТА, АКО ВИ ИНТЕРЕСУВА ЖИВОТА НА ИНТЕРЕСНИ ЛИЧНОСТИ, СВЪРЗАНИ С БЪЛГАРИЯ, АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА СПИСАНИЕ "БЪЛГАРИ".
ГОДИШНИЯТ АБОНАМЕНТ ЗА 5 БРОЯ С ПОЩЕНСКИТЕ РАЗХОДИ Е 150 КРОНИ.

КОНТАКТ:

o.s. VAZRAŽDANE,
MOJMIROVA 3,
140 00 PRAHA 4
GSM 777 196 322,
FAX 261 226 694
balgari@atlas.cz

Балгари, брой 3, 2006

Издание на българското малцинство в Чешката република
Издател: сдружение "Възраждане", Americká 28, 120 00 Praha 2
Излиза с подкрепата на Министерството на културата на Чешката република
Регистрационен номер в Министерството на културата: E 13282
Тел: 777 196 322, факс: 261 226 694,
e-mail: balgari@atlas.cz

Директор на изданието:

Мария Захариева

Главен редактор: Иван Иванов

Редактори: Лора Владимирова,
Стела Давидова

Дизайн: Михал Хусак

Година 5, брой 2/2006

BALGARI

Periodikum bulharské menšiny v České republice

Časopis je vydáván s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky

Ако ви липсват стари броеве на списание "Българи" и желаете да ви бъдат изпратени по пощата срещу 20 крони за брой, моля контактувайте ни на телефон 777 294 123 или на e-mail: balgari@atlas.cz

Сдружение "Възраждане"
11 юни 2006 г., Фоерстрова зала

МЛАДИ БЪЛГАРСКИ ТАЛАНТИ – трето издание

Габриела Грюнова, Филип Зайков, Танита Янкова, Илона Давидова, Величко Лозанов
– пиано, Филип Зайков – цигулка, Теодор Алабозов – китара, Пени Пенев – гадулка

Фото: Мария Захариева

